

1919

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Привредна кретања у АП Војводини

јануар - август 2023. године

Нови Сад, октобар 2023. године

САДРЖАЈ:

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ	1
II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ.....	7
III. ПОЉОПРИВРЕДА	9
IV. ИНДУСТРИЈА	12
V. ГРАЂЕВИНАРСТВО	15
VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО	19
VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО	20
VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА	23
VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије	23
VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине	27
Спољнотрговинска робна размена, по Класификацији делатности (КД 2010)	29
Спољнотрговинска робна размена по земљама	32
VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена.....	34
IX. ЗАПОСЛЕНОСТ	37
X. НЕЗАПОСЛЕНОСТ	40
XI. ЗАРАДЕ	43
ИЗВОРИ ПОДАТАКА	46

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ

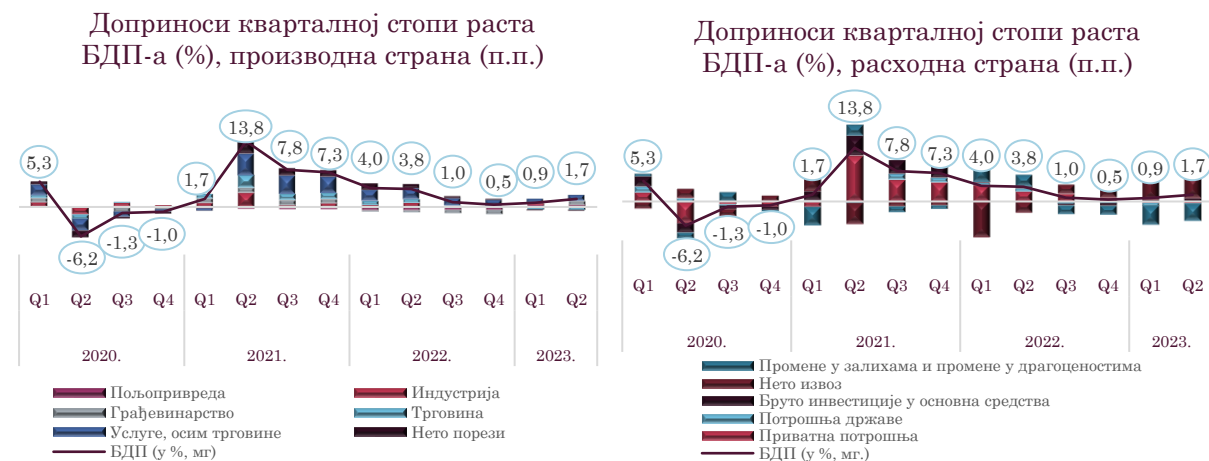
Република Србија је, упркос кризи која траје више од три године, успела да **сачува стабилност своје економије и поверење потрошача и инвеститора**. У прилог томе говоре остварен **кумулативни реални раст бруто домаћег производа (БДП) од око 9,5% у периоду 2020-2022**, рекордни приливи страних директних инвестиција (СДИ), наставак раста запослености и зарада у приватном сектору, као и највиши ниво девизних резерви.

Према најновијим подацима Републичког завода за статистику (РЗС), **БДП Републике Србије је у 2022. години износио 7.098 милијарди динара** и у односу на 2021. годину **номинално је био већи за 13,2% а реално за 2,5%**.

*процена НБС

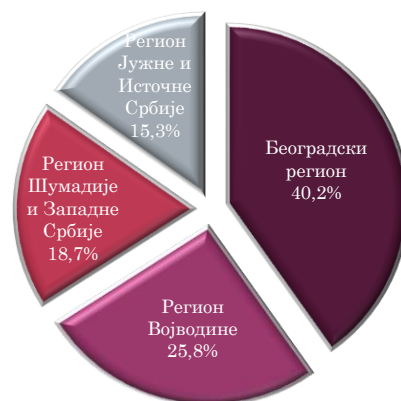
Према последњим подацима, у **другом кварталу 2023. године Република Србија је забележила реални раст БДП-а од 1,7% у односу на исти период претходне године** (претходно је у првом кварталу остварен раст од 0,9%). Посматрано с производне стране, **на позитивно кретање БДП-а у другом кварталу најзначајније су утицали сектор услуга, осим трговине и сектор грађевинарства**, са по 1,2 п.п. и 0,8 п.п., респективно, док је знатан **негативан допринос кретању БДП-а дао сектор трговине (-0,6 п.п.)**. Посматрано с расходне стране, као и у првом кварталу, **раст је водио нето извоз**, као резултат реалног раста извоза робе и услуга и пада увоза, а у мањој мери и **брuto инвестиције у основна средства**, док су потрошња и залихе имале негативан допринос, што су кретања која се бележе и у земљама региона.

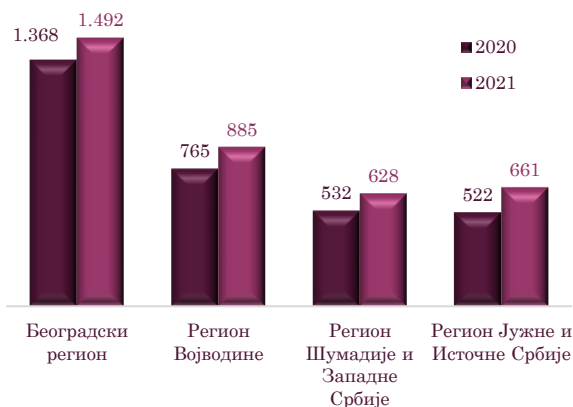

Када је реч о **регионалној расподели БДП-а Србије**, према последњим званичним подацима РЗС-а који се односе на 2021. годину, вредност регионалног БДП-а и учешће региона у вредности националног БДП-а је следеће: Београдски регион заузима водеће место (2.519 млрд РСД, учешће у националном БДП-у 40,2%), након њега је **Регион Војводине (1.616 млрд РСД, учешће у националном БДП-у 25,8%)**, а потом следе Регион Шумадије и Западне Србије (1.173 млрд РСД, учешће 18,7%) и Регион Јужне и Источне Србије (960 млрд РСД, учешће 15,3%).

Учешће региона у националном БДП-у, 2021. године

БДП по глави становника (у хиљ. РСД)

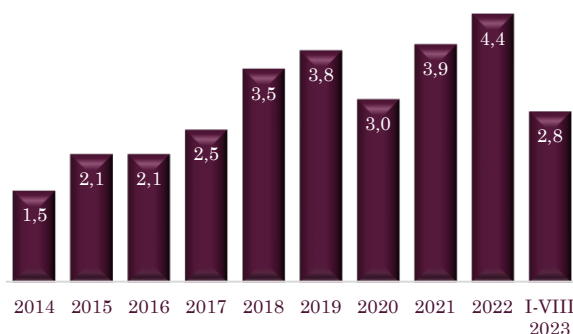

БДП по глави становника је у 2021. години био највиши у Београдском региону (1,5 млн динара), и био је за 62,6% већи *per capita* износ у односу на републички ниво, док је у свим осталим регионима БДП по глави становника био мањи од републичког просека. **БДП по глави становника у Војводини за 2021. годину износи 885 хиљада динара**, што указује на пораст од 15,7% у односу на 2020. годину. Најнижа вредност БДП-а по глави становника забележена је у Региону Шумадије и Западне Србије (628 хиљада динара у 2021).

Према пројекцијама НБС, **очекује се да ће стопа раста БДП-а на нивоу године бити у распону 2,0% до 3,0%**, с тим да је вероватније да она буде ближа доњој граници пројектованог распона, првенствено због ризика из међународног окружења (лошије перформансе производног сектора наших најзначајнијих трговинских партнера, нарочито Немачке). Процењује се да ће раст с производне стране првенствено бити вођен растом услужних сектора, пољопривреде и грађевинарства, док се нешто мањи допринос расту очекује од индустрије. **Пројекцију раста БДП-а за 2024. годину НБС и даље задржава у распону од 3,0% до 4,0%**, а у средњем року се очекује повратак на путању раста која је била пре пандемије и износила 4% годишње.

У прилог макроекономској перспективи Србије говори и податак о **приливу СДИ, који је у периоду 2018-2022, кумулативно посматрано, износио 18,6 млрд евра**, што је чинило око 60% укупних прилива у земље Западног Балкана. **У првих осам месеци 2023. године, укупан прилив СДИ у Србију износио је 2,8 млрд евра**, што представља већи ниво инвестиција у односу на исти период прошле године.

СДИ у Србији (у млрд евра)

Војводина је у периоду **2003-2022. године** привукла СДИ у вредности од око **11,4 млрд евра**. СДИ у Војводини су, према висини инвестиције, у највећој мери усмерене у **агробизнис, аутомобилску индустрију и финансијски сектор (банке)**, а највећу вредност инвестиције забележиле су **Немачка, Италија и САД**. Укупно је **540 компанија** инвестирало у Војводину, од чега тренутно активно послује **388 компанија**, које запошљавају око **100.400 људи**.

Инфлација у Србији је у првих осам месеци 2023. године у просеку износила 14,4% мг. Након што је достигла врхунац у марту (16,2% мг), инфлација је од априла у паду и у августу је износила **11,5% мг**. Успоравање инфлације је у највећој мери резултат успоравања раста цена хране и у мањој мери цена у оквиру базне инфлације. Када је реч о **месечној инфлацији**, она је у августу износила **0,4% у односу на јул**, а месечну динамику раста обележиле су више цене нафтних деривата и у мањој мери раст цена у оквиру базне инфлације. Према обрачуна РЗС-а, **међугодишња инфлација је Војводини у августу 2023. износила такође 11,5%**, док су у односу на јул **потрошачке цене у Војводини у августу порасле за 0,6%**. Према најновијим подацима РЗС-а, **инфлација у Србији је у септембру наставила да успорава и износила је 10,2% међугодишње**, док су у односу на август **потрошачке цене порасле за 0,3%**. Према пројекцијама НБС, **међугодишња инфлација ће наставити да се креће опадајућом путањом**, при чему би крајем године требало да износи око 8% мг.

Када је реч о пољопривреди, **агрOMETEОРОЛОШКИ УСЛОВИ** су у првој половини августа ометали обављање актуелних радова у пољу, док су се **крајем месеца стекли повољни услови за бербу ранијих хибрида кукуруза и жетву сунцокрета**. Према званичним подацима РЗС-а, **производња пшенице у Србији ове године је већа за око 10,9%** у поређењу са претходном годином, док у **АП Војводини** то повећање износи **17,6% мг**. С друге стране, у поређењу са претходном годином, у **Војводини је остварена мања производња малине и вишне, и то за 26,0% и 5,1%**, респективно. Према прелиминарним подацима, у **АП Војводини се очекује већа производња свих ратарских усева, док код воћних врста и грожђа то није случај**. Након раста цена готово свих примарних пољопривредних производа у јулу, **цене су опет опале у августу**, као што је и био тренд током прве половине године.

Индустријска производња Републике Србије је у периоду јануар - август 2023. године забележила међугодишњи раст од 2,4%, вођен растом у сектору Рударство (1,8%) и сектору Енергетика (16,4%), док је сектор Прерађивачка индустрија забележио међугодишњи пад од 0,3%. **На нивоу АП Војводине, индустријска производња је у првих осам месеци 2023. године**, у односу на исти период прошле године, **забележила раст од 3,4%**. Раст је забележен у сектору Прерађивачка индустрија (2,4% мг.) и сектору Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (51,3% мг.), док је сектор Рударство забележио пад обима производње од 1,7% мг.

Сектор грађевинарства у Републици Србији, у првој половини 2023. године, забележио је већу активност међугодишње посматрано. **Укупна грађевинска активност извођача радова из Републике Србије (и у Србији и у иностранству) је, посматрана преко индикатора укупна вредност изведених радова, у сталним ценама, забележила раст од 9,7% мг. у периоду јануар - јун 2023. године. Грађевинска активност само на територији Републике Србије је повећана за 9,4% мг.**, као последица приватних инвестиција, улагања у инфраструктурне

пројекте, а делом и због ниже базе у 2022. години. Вредност радова извођача из Републике Србије изведених у иностранству је повећана за 21,3% мг. у првој половини ове године.

У Војводини је у периоду јануар - јун 2023. године вредност изведених грађевинских радова у сталним ценама повећана за 30,9% у односу на исти период прошле године (вредност изведених грађевинских радова на зградама је смањена за 16,9%, док је на осталим грађевинама приметно повећање грађевинске активности за чак 64,1% мг.). У првих осам месеци ове године у Војводини је издато 7.295 грађевинских дозвола (у Србији укупно 18.468), што је за 3,7% више него у истом периоду прошле године. Према грађевинским дозволама издатим у посматраном периоду, у Војводини је пријављена изградња 6.843 стана (за 11,2% мање у односу на исти период 2022), просечне површине 75,3 m² по стану.

Промет робе у трговини на мало у Републици Србији, у периоду јануар - август 2023. године, реално је смањен за 4,3% међугодишње, док на нивоу АП Војводине тај пад износи 3,4% мг. Посматрано по робним групама, на унутрашњем тржишту Републике Србије у периоду јануар - август 2023. године, у односу на исти период прошле године, промет у трговини на мало реално је смањен у оквиру свих робних група - промет хране, пића и дувана смањен је за 5,3% мг., промет непрехрамбених производа смањен је за 4,0% мг., а промет моторних горива смањен је за 3,0% мг.

У периоду јануар - август 2023. године, туристичке дестинације Републике Србије је посетило 2,8 милиона туриста, што је за 11% више него у истом периоду 2022. године, уз раст броја регистрованих ноћења од 6% (8,5 милиона ноћења туриста регистровано је у периоду јануар - август 2023). Војводину је у првих осам месеци 2023. године посетило 464 хиљаде туриста (17% од укупних долазака у Србију), што је за 3% више него у истом периоду прошле године, док је регистровано 1,3 милиона ноћења туриста, што је за 3% више међугодишње. У Војводини је у посматраном периоду најпосећенији био Град Нови Сад, где је забележено 153 хиљаде долазака туриста, што је за 12% више у односу на исти период 2022. године. Већину посетилаца чинили су страни туристи (66%).

Према последњим расположивим подацима, девизни прилив од туризма у Републици Србији остварен у првих седам месеци ове године износи 1,4 млрд евра и већи је за 10% у односу на девизни прилив остварен у истом периоду прошле године.

Укупна спољнотрговинска робна размена Републике Србије је у периоду јануар - август 2023. године износила 43,3 млрд евра, што је за незнатних 0,4% мање од размене забележене у истом периоду 2022. године. Робни извоз је износио 19,1 млрд евра (раст од 7,1% мг.), док је увоз износио 24,2 млрд евра (пад од 5,6% мг.). Србија је у првих осам месеци 2023. године забележила дефицит у робној размени са иностранством у износу од 5,2 млрд евра, који је за 2,7 млрд евра мањи од дефицита забележеног у истом периоду прошле године. Најзначајнији спољнотрговински партнер Србије у посматраном периоду је Немачка (15,0% укупног извоза пласирано је у Немачку, односно 13,2% укупног републичког увоза потекло је из Немачке).

Војводина је у првих осам месеци 2023. године остварила спољнотрговинску робну размену у укупном износу од 14,4 млрд евра (што чини 33,2% укупне размене Републике Србије у истом периоду), и за 2,2% је смањена у односу на робну

размену остварену у истом периоду 2022. године. **Извоз је остварен у вредности од 6,3 млрд евра (раст од 4,1% мг.), док је увоз износио 8,1 млрд евра (пад од 6,5% мг.).** Војводина је у првих осам месеци 2023. године забележила дефицит у робној размени са иностранством у вредности од 1,8 млрд евра (за 813 млн евра мањи мг.). **Најзначајнији спољнотрговински партнер Војводине, као и на нивоу целе земље, је Немачка (20,9% укупног војвођанског извоза у посматраном периоду пласирано је у Немачку, односно 15,1% укупног војвођанског увоза потекло је из Немачке).**

Укупан број запослених у Републици Србији, према подацима за други квартал 2023. године, износи 2,4 милиона и повећан је за 2,6% у односу на исти период прошле године. Раст се у потпуности дугује међугодишњем расту запослених код правних лица и предузетника, док је број индивидуалних пољопривредника смањен. Формална запосленост у приватном сектору у Србији износи готово 1,8 милиона лица и међугодишње је повећана за 3,3%, при чему је највећи број новозапослених регистрован у области информисања и комуникација. Број формално запослених у јавном сектору у Србији је међугодишње повећан за незнатних 0,6%. На нивоу Војводине укупна запосленост износи 594 хиљаде лица (што чини 25,1% од укупно запослених у Србији) и за 2,5% је повећана у односу на исти период прошле године. Посматрано по секторима делатности, у Војводини је највише запослених у сектору Прерађивачке индустрије (27,0%) и у Трговини на велико и мало (15,7%).

Према Анкети о радној снази РЗС-а, **стопа запослености у Републици Србији, према подацима за други квартал 2023. године, износи 50,4%, а у Војводини 51,5%.**

Према евиденцији Националне службе за запошљавање (НСЗ), у Србији је на крају августа 2023. године регистровано за 10,3% мање незапослених лица, у односу на август 2022. године, док је на нивоу АП Војводине незапосленост мања за 11,0% мг. Незапосленост је у августу 2023. године међугодишње смањена у сваком округу АП Војводине појединачно посматрано, а највеће смањење је забележено у Сремском округу (-14,5% мг.).

Према Анкети о радној снази РЗС-а, **стопа незапослености у Републици Србији за други квартал 2023. године износи 9,6%, а на нивоу Војводине 7,9%.**

Просечна бруто зарада у Републици Србији за период јануар - јул 2023. године износи 116.067 динара, а просечна нето зарада 84.143 динара. У односу на исти период 2022. године, просечна бруто и нето зарада номинално су веће за 15,3%, а реално за 0,3%. Посматрано по делатностима, највишу просечну зараду бележи област Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности (нето 258.423 динара), а најнижу Остале личне услужне делатности (нето 46.475 динара). Медијална нето зарада за јул 2023. године износила је 64.734 динара, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.

У АП Војводини просечна бруто зарада за првих седам месеци 2023. године износи 109.996 динара (за 5,2% мање од републичког просека), а просечна нето зарада 79.604 динара (за 5,4% мање од републичког просека). У поређењу са истим периодом прошле године, просечна бруто и нето зарада у Војводини номинално су веће за 14,9% и 14,8%, респективно. Највишу просечну зараду у периоду јануар - јул 2023. године, бележи Јужнобачки округ (нето 88.785 динара), а најнижу Западнобачки округ (нето 69.242 динара).

Кретање макроекономских показатеља у Србији указују на то да се **динамика привредног раста у трећем кварталу додатно убрзава** и да је повољнија од очекивања. Повољнија кретања од очекиваних остварују се пре свега у прерађивачкој индустрији, чему доприносе инвестиције из претходног периода и раст домаће тражње, иако је екстерна тражња смањена, пре свега из зоне евра. Поред тога, судећи по тренутном стању, подацима и проценама стручњака, **овогодишња пољопривредна сезона ће највероватније бити изнад просечне**, тј. изнад претходних очекивања. **Очекује се и позитиван допринос од грађевинарства** у наставку године (као резултат реализације инфраструктурних пројеката), **као и од услужних сектора** (вођено растом услуга у области туризма и угоститељства, научних делатности и уметности и рекреације).

У светлу **актуелних геополитичких околности** (руско-украјински рат, нарастајуће супарништво САД и Кине, тренд смањења активности западних компанија у Кини, јачање економских групација и фрагментација светске привреде, отворен рат на источним границама, потенцијални нови мигрантски таласи са Блиског Истока и Северне Африке), **потешкоће су и пред привредом Србије**, с обзиром на настојање да се одржи талас привлачења инвестиција, очувају постојећи споразуми о слободној трговини и оствари отварање ка новим тржиштима. НБС и друге владајуће институције у Србији ће наставити да прате и анализирају кретање кључних фактора из домаћег и међународног окружења и доносе одлуке у складу са тим, **ради одржавања финансијске стабилности и обезбеђења подршке континуираном привредном расту**.

II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ

Инфлација у Србији је у првом кварталу 2023. године достигла врхунац и **од априла се налази у паду**. Међугодишња инфлација је у **августу 2023. године додатно успорила и износила 11,5%**, у највећој мери као резултат успоравања раста цена хране и у мањој мери цена у оквиру базе инфлације (индекс потрошачких цена по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета).

Инфлација у Србији мерена индексима потрошачких цена (%)

Посматрано по производима и услугама личне потрошње, **највећи допринос међугодишњој стопи августовске инфлације од 11,5%** потекао је преваасходно од **цене поврћа (1,4 п.п.)**, млека, сира и јаја (1,3 п.п.) и **електричне енергије за домаћинство (1,1 п.п.)**.

Међугодишње посматрано, **раст цена енергената** се у августу нашао на нивоу од **9,0%**, при чему цене нафтних деривата и даље доприносе успоравању укупне међугодишње инфлације, али у мањој мери него претходних месеци.

Најзначајнији доприноси међугодишњој инфлацији у августу 2023. године (у п.п)

Када је реч о месечној инфлацији, она је у Србији у августу износила **0,4%**, што је знатно мање од просечне месечне инфлације у првој половини године (1,0%). Месечну динамику раста инфлације обележиле су **више цене нафтних деривата и у мањој мери раст цена у оквиру базе инфлације**.

Цене хране и безалкохолних пића су у паду други месец заредом и у августу су, у односу на јул, у просеку биле **ниже за 0,5%**. У оквиру њих, **цене непрерађене**

хране, вођене пре свега **нижим ценама свежег поврћа**, забележиле су **месечни пад од 1,9%**. Раст цена прерађене хране је у августу имао исту динамику као и у јулу (0,2%), уз **ниже цене млека и млечних прерађевина, као и уља и масти**. Успоравање раста цена прерађене хране у јулу и августу указује на чињеницу да су се смањили трошковни притисци на тржишту основних животних намирница.

Цене енергената су, под утицајем поскупљења нафтних деривата, **на месечном нивоу у просеку порасле за 2,3%**.

Базна инфлација се у јуну вратила на **једноцифрени ниво**, а у августу додатно успорила на **9,1% међугодишње посматрано**, чему су допринели ефекти заштравања монетарне политике. **На месечном нивоу, цене производа и услуга у оквиру базне инфлације су у августу порасле за 0,4%**, чему је у највећој мери допринео раст цена комуналних услуга и сезонски раст цена уџбеника и школског прибора.

Према подацима РЗС-а, **међугодишња инфлација у Војводини је у августу 2023. године износила 11,5%** као и на нивоу целе државе, док је **месечни раст потрошачких цена износио 0,6%**.

	VIII 2023 VII 2023		VIII 2023 VIII 2022		I – VIII 2023 I – VIII 2022	
	Србија	Војводина	Србија	Војводина	Србија	Војводина
Потрошачке цене - укупно	100,4	100,6	111,5	111,5	114,4	114,9

Према најновијим подацима РЗС-а, **инфлација у Србији је у септембру наставила да успорава и износила је 10,2% међугодишње**, док су у односу на август потрошачке цене порасле за **0,3%**.

У четвртном кварталу је најављен **раст акциза на гориво, цигарете и дуванске производе, алкохолна пића и кафу, од 8,0%** на сваку од ставки респективно (ванредни раст акциза на цигарете допринеће просечном расту цена цигарета за око 7 динара). Такође, у аранжману са ММФ-ом, договорен је **још један раст цене електричне енергије за домаћинства у новембру месецу** (након већ оствареног раста у јануару и мају) **од 8,0% (и око 10,0% на гас)**. Узимањем у обзир најављених промена, у Србији се у четвртном кварталу 2023. године **прогнозира међугодишњи раст потрошачких цена од око 9,0%**, што ће и даље бити вођено растом цене хране и електричне енергије, али неће много предњачити у односу на цену дувана и алкохолних пића и горива. Тиме би **инфлација на нивоу целе 2023. године у просеку износила око 13,0%**.

III. ПОЉОПРИВРЕДА

Агророметоролошки услови

Према Извештају Републичког хидрометеоролошког завода Србије (РХМЗ), другу половину августа обележиле су изузетно високе температуре и појава топлотног таласа. **На подручју АП Војводине је у периоду јануар - август 2023. године, у односу на вишегодишњи просек, забележена за 8,3% већа количина падавина, а у односу на исти период прошле године, који је био екстремно сушан, било је два пута више падавина.** Крајем месеца стекли су се услови за бербу ранијих хибрида кукуруза, као и жетву сунцокрета.

Биљна производња

У АП Војводини је, према подацима РЗС-а, **пшеница пожњевена са 375.395 хектара уз просечан принос од 5,8 t/ha. Укупна количина произведене пшенице у АП Војводини у 2023. години већа је за 17,6% од остварене производње у 2022. години, док на територији целе државе то повећање износи 10,9%.**

Остварена производња пшенице и раног воћа у АП Војводини у 2023.

	Површина (ha)	Индекс површине 2023/22	Остварен принос (t/ha)	Остварена производња (t)	Индекс производње 2023/22	Учешће АПВ у укупним површинама РС (%)
Пшеница	375.395	109,5	5,8	2.169.172	117,6	55,0
Малине	718	79,3	4,4	3.152	74,0	3,8
Вишње	2.042	96,7	5,2	10.563	94,9	10,4

На основу више засејаних површина под шећерном репом и тренутног стања усева, **процењује се да ће производња шећерне репе у овој години бити већа за 22,7%.** Према процени РЗС-а, **код осталих јарих усева очекује се такође већа производња у поређењу са 2022. годином, с обзиром да је 2022. била изузетно сушна и приноси свих јарих усева су подбацили.** Процена је да ће у Војводини **остварена производња кукуруза бити већа за 66,5%, соје за 52,4%, а сунцокрета за 11,5% мг.**

Када су **јабукe** у питању, у Војводини се очекује принос од 20 тона по хектару (прошле године постигнут је принос од 25,4 тоне по хектару), те се очекује **укупна производња за 19,1% мања него претходне године.** Очекивани принос **шљива** од 7,6 t/ha за 16,5% је нижи од приноса из 2022. године. Производња **грожђа** ће бити мања него прошле године, и то за 18,8%, што због мањег приноса, што због искрчених 4,1% винограда.

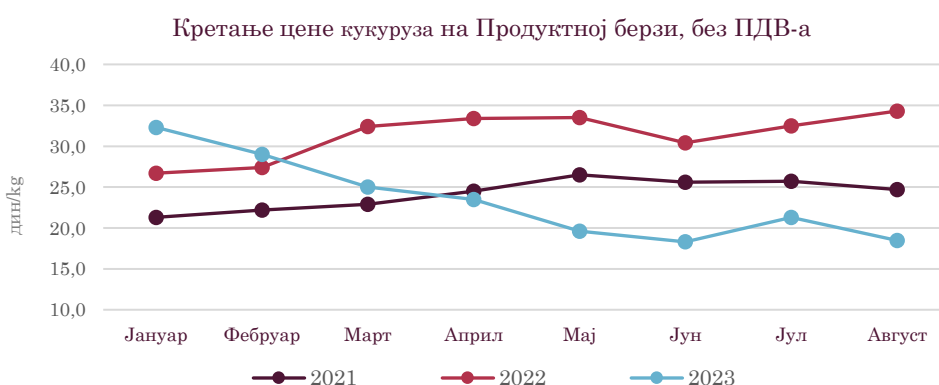
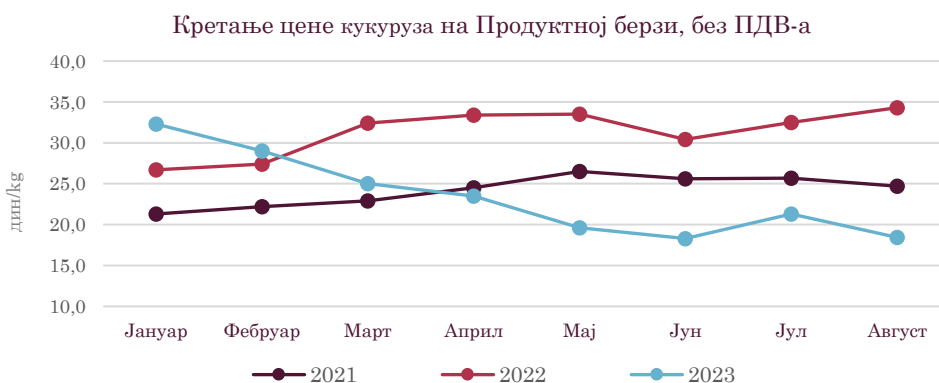
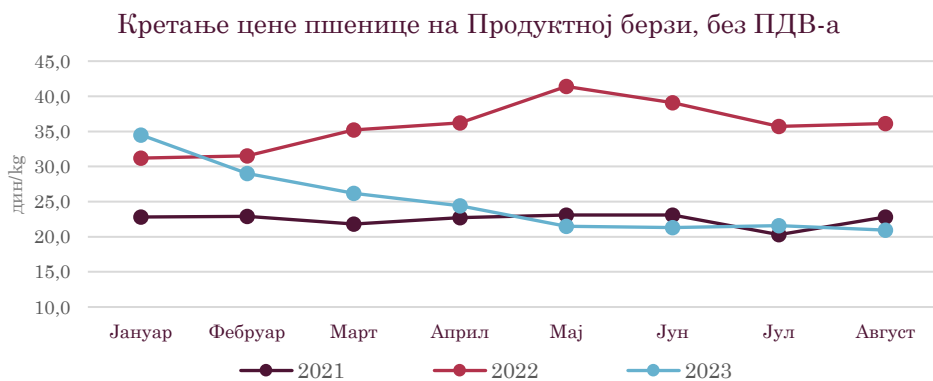
Очекивани приноси касних усева, воћа и грожђа на територији АП Војводине

	Површина (ha)	Индекс површине 2023/22	Процењен принос (t/ha)	Процењена производња (t)	Индекс производње 2023/22	Учешће АПВ у укупним површинама РС (%)
Кукуруз	507.494	93,3	7,8	3.971.950	166,5	55,0
Шећерна репа	40.378	120,5	49,6	2.003.911	122,7	96,9
Сунцокрет	214.311	96,4	2,9	629.860	111,5	89,2
Соја	187.976	89,1	2,9	541.371	152,4	89,1
Јабукe	8.143	101,5	20,0	163.169	80,9	29,7
Шљиве	1.985	100,6	7,6	15.155	81,3	2,7
Грожђе	3.068	98,4	7,9	24.305	91,2	15,5
УКУПНО	963.355	94,1	-	-	-	62,7

Цене

Према подацима Продуктне берзе Нови Сад, у августу ове године, цена пшенице је износила 20,9 дин/kg, цена кукуруза 18,5 дин/kg, а соје 56,1 дин/kg без ПДВ-а. У поређењу са августом 2022. године, цена пшенице је мања за 42,1%, кукуруза за 46,0%, а соје за 30,7%. Цена сунцокрета, на самом почетку откупа била је око 40,0 дин/kg без ПДВ-а, уз тенденцију пада. У истом месецу прошле године цена сунцокрета износила је преко 60,0 дин/kg без ПДВ-а.

Цене хране и безалкохолних пића су у августу 2023. године биле веће за 16,9% у односу на цене из истог месеца 2022. године, а ниже за 0,5% у поређењу са претходним месецом. У односу на август 2022. године, највише су поскупели млеко, сир и јаја (за 25,5%), затим поврће (за 34,5%) и риба (за 14,2%). Потрошачи за месо у Србији издвајају за 16,5% више средстава него у истом месецу 2022. У односу на претходни месец, ниже су цене поврћа за 4,2%, што представља кретање сезонског карактера, али су, неочекивано, цене воћа мало порасле, и то за 0,6%.

Сточарство

У кланицама регистрованим на територији Војводине, према последњим подацима РЗС-а, у периоду јануар - јул 2023. године, посматрано по броју, **заклаано је више живине** (за 7,7% мг.), док је **мањи број закраних оваца** (за 16,4% мг.), **говеда** (за 4,7% мг.) и **свиња** (за 4,4%). У истом периоду, укупна нето маса закране живине је већа за 12,6%, док је нето маса мања код оваца за 22,8%, свиња за 3,0% и код говеда за 1,1%, у односу на првих седам месеци 2022. године.

Посматрано само у јулу 2023. године, у односу на јул прошле године, заклаано је више свиња (за 14,2%), **живине** (за 4,0%) и **говеда** (за 2,2%), а **мање оваца** (за 10,0%). У седмом месецу 2023. године, већа је нето маса код свиња (за 17,3%), живине (за 6,2) и говеда (за 2,6%), док је мања нето маса код оваца (за 15,9%), у поређењу са истим месецом 2022. године.

Клање стоке у кланицама у Војводини

		VII 2023.	Индекс VII 2023 VII 2022	I - VII 2023.	Индекс I - VII 2023 I - VII 2022
Говеда	Број	4.274	102,2	4.487	95,3
	Нето маса (t)	1.164	102,6	1.262	98,9
Свиње	Број	89.375	114,2	85.257	95,6
	Нето маса (t)	6.973	117,3	6.644	97,0
Овце	Број	7.334	90,0	7.893	83,6
	Нето маса (t)	122	84,1	125	77,2
Живина	Број	3.621.186	104,0	3.759.942	107,7
	Нето маса (t)	6.613	106,2	6.962	112,6

У августу ове године, **понуда телади је била слаба**, а цена живе ваге товне јунади телесне масе преко 480 килограма се кретала између 330 и 350 дин/kg. Обим понуде **прасади** на сточним пијацама је био врло слаб, (због **афричке куге свиња** забрањен је био рад већини сточних пијаца), а цена прасади телесне масе 16-25 kg се кретала од 300 до 500 дин/kg. **Товљеници** масе од 80 до 120 килограма доминантно су откупљивани по цени од 250 дин/kg. Најчешћа цена **јагњади** је била 400 дин/kg, док су се **оваце** продавале по цени између 120 и 220 дин/kg.

Шумарство

Обим радова на **производњи дрвних сортимената у Републици Србији**, према последњим подацима за првих седам месеци 2023. године, износио је 1.322.302 m³ и у односу на исти период прошле године мањи је за 5,6%, док је у **Војводини производња шумских сортимената износила 379.333 m³ и мања је за 4,3% мг.** Обим радова у АП Војводини чинио је 28,7% од укупних радова на производњи дрвних сортимената у Републици Србији.

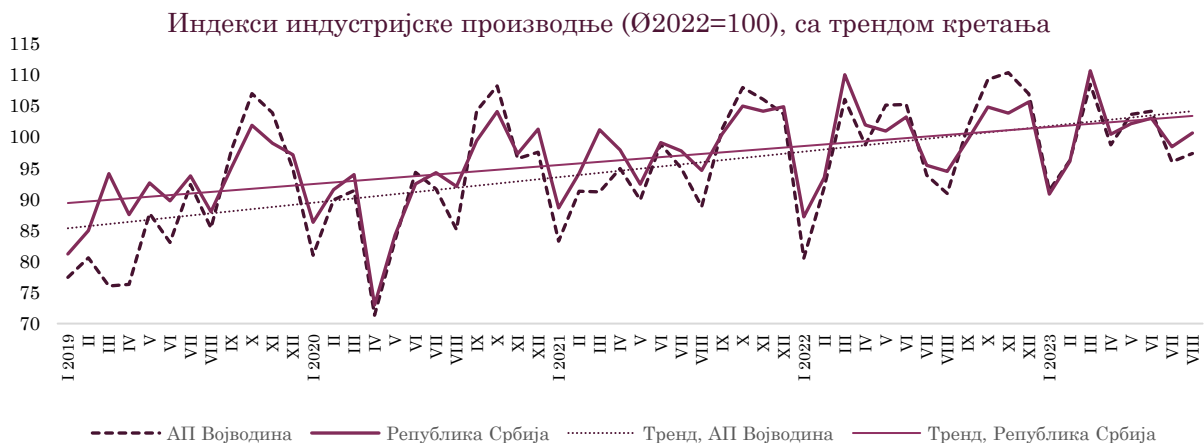
IV. ИНДУСТРИЈА

Индустрија Републике Србије је у периоду јануар - август 2023. године у односу на исти период прошле године забележила **пора**ст обима производње од **2,4%**, вођен растом у секторима Енергетика (**16,4% мг.**) и Рударство (**1,8% мг.**), док је у сектору Прерађивачка индустрија забележен благи пад обима производње од **0,3% мг.** Након проблема који су условили смањење производње струје, у **2023. години је стабилизација електроенергетског система** резултирала растом производње струје, уз допринос расту обима индустријске производње, док је **пад активности прерађивачке индустрије** определило смањење обима производње код више од половине делатности овог сектора.

У односу на исти период прошле године, посматрано по областима делатности, **повећање физичког обима производње забележено је код 12 области делатности** индустрије у Србији (које чине 46,9% укупне индустрије), а **највећи међугодишњи раст забележила је област Производња рачунара, електронских и оптичких производа (55,6% мг.)**.

Само у августу 2023. године, у односу на август прошле године, **обим индустријске производње Републике Србије био је већи за 5,8%**. Први пут, након јануара месеца, међугодишњи раст је забележен у сва три сектора производње: у сектору Прерађивачка индустрија (2,4% мг.), сектору Енергетика (16,6% мг.) и у сектору Рударство (17,0% мг.). У августу је опет **највећи допринос међугодишњем порасту индустријске производње потекао од електропривреде**, али уз приметан **опоравак прерађивачког сектора** који је присутан од почетка лета.

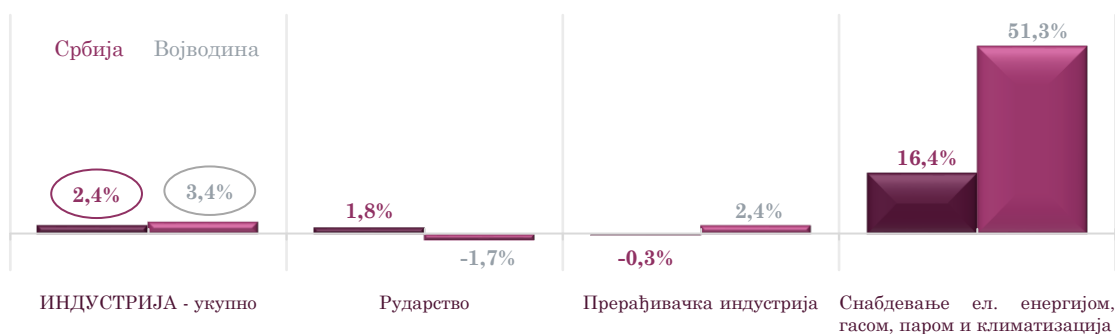
У односу на просек 2022. године, индустријска производња је у августу 2023. године, **на републичком нивоу, била већа за 0,6%, а на покрајинском нивоу мања за 2,7%**.

На нивоу АП Војводине, индустријска производња је у периоду јануар - август 2023. године, у односу на исти период прошле године, **забележила повећање од 3,4%**. **Раст је забележен у сектору Прерађивачка индустрија, од 2,4% мг.** (допринос 2,3 п.п) и у сектору **Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, од 51,3% мг.** (допринос 0,8 п.п), док је у сектору **Рударство забележен пад обима производње од 1,7% мг.** (допринос -0,1 п.п).

Стопе раста индустрије у Србији и Војводини, укупно и по секторима делатности, јануар - август 2023. године (у %)

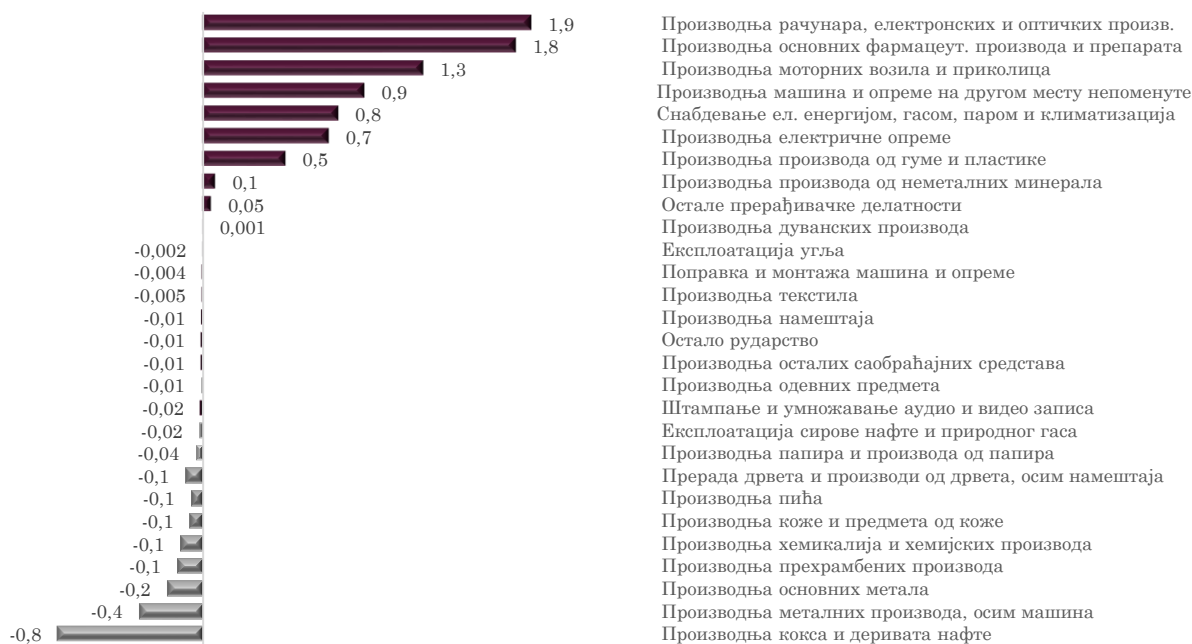

Само у августу 2023. године, индустријска производња АП Војводине је забележила повећање од 6,9% у односу на август прошле године. У августу је забележен раст активности у сва три сектора, и то у Енергетском сектору (200,7% мг.) у сектору Прерађивачка индустрија (4,8% мг.) и сектору Рударство (9,3% мг.).

Прерађивачка индустрија је доминантан сектор у индустрији АП Војводине, са учешћем од 95,2% у периоду јануар - август 2023. године, док Рударство чини 3,3%, а сектор Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 1,5% укупне индустрије Покрајине.

Посматрано по областима делатности, међугодишње повећање физичког обима индустријске производње Војводине је у првих осам месеци ове године забележено код 10 области делатности (које чине 50,1% укупне индустрије Војводине), а највећи утицај на раст имале су Производња рачунара, електронских и оптичких производа (194,6% мг., допринос 1,9 п.п.) и Производња основних фармацеутских производа и препарата (11,4% мг., допринос 1,8 п.п.), док је највећи негативан допринос расту потекао од Производње кокса и деривата нафте (-5,3% мг., допринос -0,8 п.п.).

Доприноси стопи раста укупне индустрије АП Војводине по областима делатности, јануар - август 2023. године (у п.п)

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Посматрано по наменским групама, **највећи утицај на повећање индустријске производње АП Војводине** у периоду јануар - август 2023. године имала је производња **капиталних производа** (мг. раст од 17,9%, допринос 2,8 п.п.).

V. ГРАЂЕВИНАРСТВО

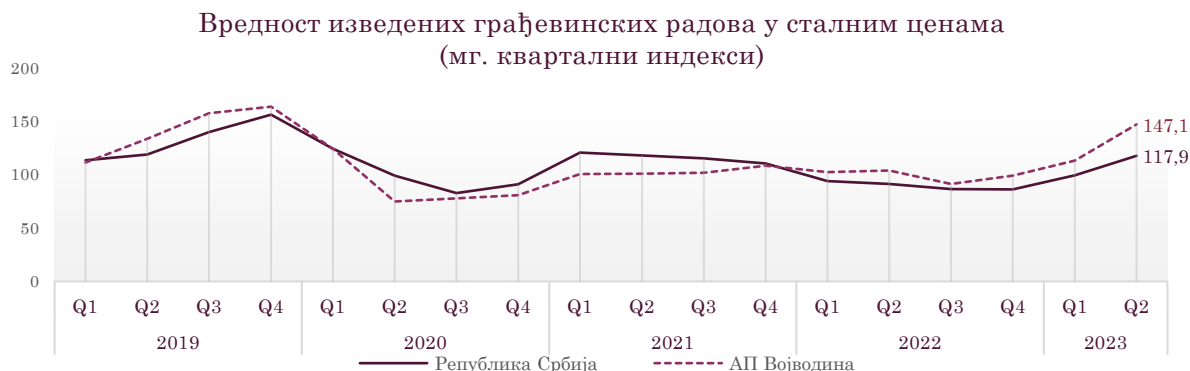
Грађевинска активност Републике Србије је, према последњим расположивим подацима, у првих шест месеци 2023. године у односу на исти период прошле године, посматрано преко индикатора укупна вредност изведених радова извођача из Републике Србије (и у Србији и у иностранству), забележила раст од 16,4% у текућим ценама, односно раст од 9,7% у сталним ценама.

Вредност радова извођача из Републике Србије изведених у Републици Србији повећана је за 16,1% мг. у текућим ценама, односно за 9,4% мг. у сталним ценама, док је вредност радова извођача из Републике Србије изведених у иностранству повећана у текућим ценама за 28,7% мг., а у сталним ценама за 21,3% мг. Међугодишњем расту грађевинске активности на територији Србије у првих шест месеци 2023. године допринеле су активности на изградњи саобраћајне инфраструктуре (модернизација пруге Београд - Нови Сад, Моравски коридор, деоница Прељина - Пожега на аутопуту Београд - јужни Јадран, брза саобраћајница Рума-Шабац-Лозница и Фрушкогорски коридор), цевоводних, комуникационих и електричних водова (изградња комуналне-канализационе инфраструктуре у оквиру пројекта „Чиста Србија“ и гасификација Београд-Ваљево-Лозница) и значајан раст изградње зграда (нарочито у другом кварталу 2023).

Посматрано према врсти грађевина, у периоду јануар - јун 2023. године, у поређењу са истим периодом 2022. године, у сталним ценама, вредност радова изведених у Републици Србији на зградама смањена је за 3,2%, а на осталим грађевинама повећана за 17,4%.

Само у другом кварталу 2023. године, у односу на исти квартал претходне године, грађевинска активност у Републици Србији, посматрана преко индикатора вредност изведених радова извођача из Републике Србије укупно, повећана је за 21,3% у текућим ценама, односно за 18,1% у сталним ценама. Од укупне вредности грађевинских радова у другом кварталу 2023. године, на територији Републике Србије изведено је 98,1%, док је преосталих 1,9% изведено на градилиштима у иностранству.

Вредност радова извођача из Републике Србије изведених на територији Републике Србије, у другом кварталу текуће године, порасла је за 21,1% мг. у текућим ценама, а у сталним ценама за 17,9% мг., као последица, пре свега, реализације значајних саобраћајних инфраструктурних пројеката (обилазница око Београда, делови Моравског коридора, железничка пруга Нови Сад - Суботица). С друге стране, вредност радова изведених у иностранству повећана је у текућим ценама за 29,7% мг., а у сталним ценама за 26,3% мг.

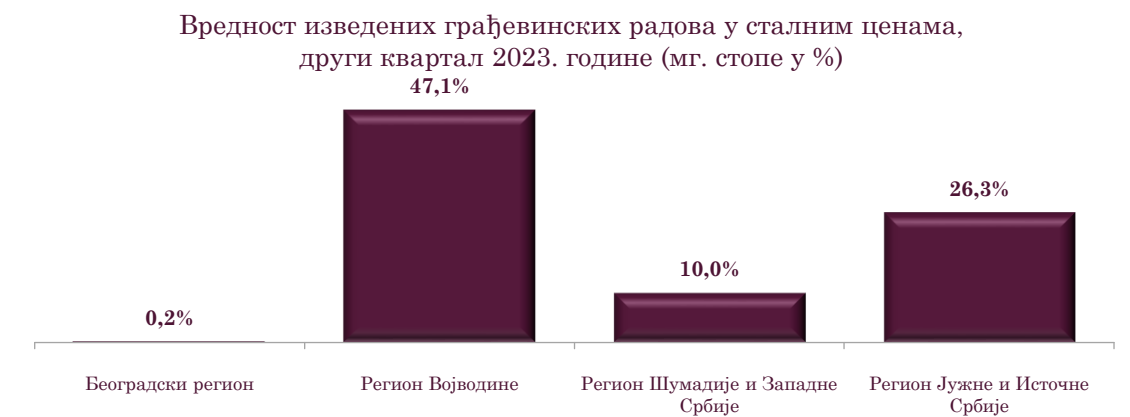
Посматрано према врсти грађевина, само у другом кварталу 2023. године у односу на други квартал 2022. године, у сталним ценама вредност радова изведених у Републици Србији на зградама повећана је за 13,0% мг., а на осталим грађевинама за 20,8% мг.

Посматрано према регионима, у другом кварталу 2023. године у односу на исти период 2022. године, највећа стопа раста грађевинске активности забележена је у Региону Војводине и износи 47,1% у сталним ценама, чему су у највећој мери допринели радови на модернизацији пруге Стара Пазова - Нови Сад, изградња аутопута Рума - Шабац и Фрушкогорског коридора.

У Региону Јужне и Источне Србије остварен је раст од 26,3% у сталним ценама, где је повећање активности забележено на: стамбеним зградама (у току је изградња великог стамбено-пословног комплекса у Нишу са преко 400 станова), цевоводима (изградња гасног интерконектора Ниш-Димитровград) и сложеним индустријским грађевинама (извођење грађевинских радова на ветропарку и у оквиру комплекса топионице бакра „Зиђин“ Бор).

У Региону Шумадије и Западне Србије вредност грађевинских радова повећана је за 10,0% у односу на исти период прошле године, где су и у овом кварталу настављени интензивни радови на изградњи Моравског коридора и аутопута Прељина - Пожега.

У Београдском региону вредност грађевинских радова у сталним ценама повећана је за 0,2% у односу на други квартал 2022. године, где је у посматраном периоду повећана вредност изведених радова на стамбеним и нестамбеним зградама, али је пад забележен на грађевинама саобраћајне инфраструктуре, јер су прошле године завршени радови на изградњи пруге Београд - Стара Пазова.

У првој половини 2023. године, у односу на исти период 2022., грађевинска активност АП Војводине забележила је пораст од 38,9% у текућим ценама, односно 30,9% у сталним ценама. Посматрано према врсти грађевина, вредност изведених радова на зградама у сталним ценама, смањена је за 16,9%, док је вредност изведених радова на осталим грађевинама повећана за 64,1%.

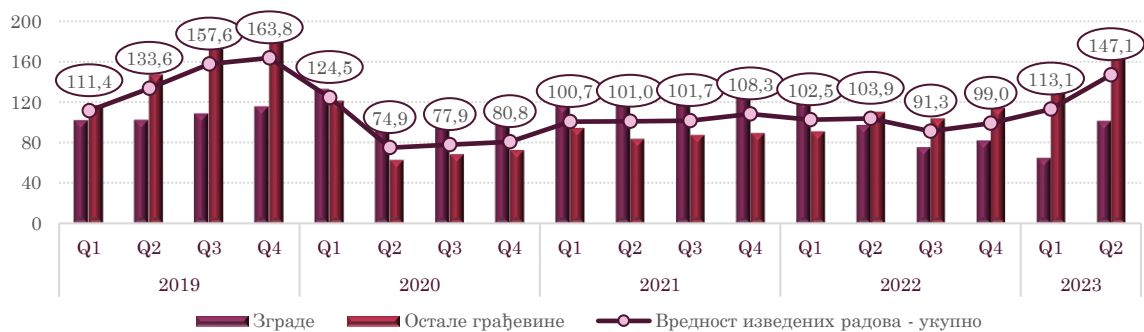
Само у другом кварталу 2023. године, у односу на исти период претходне године, грађевинска активност АП Војводине забележила је раст од 51,1% у текућим, односно раст од 47,1% у сталним ценама. Посматрано према врсти грађевина, вредност изведених радова на зградама у АП Војводини, у сталним ценама,

повећана је за **0,9%**, док је вредност радова изведених на осталим грађевинама повећана за **77,4%**.

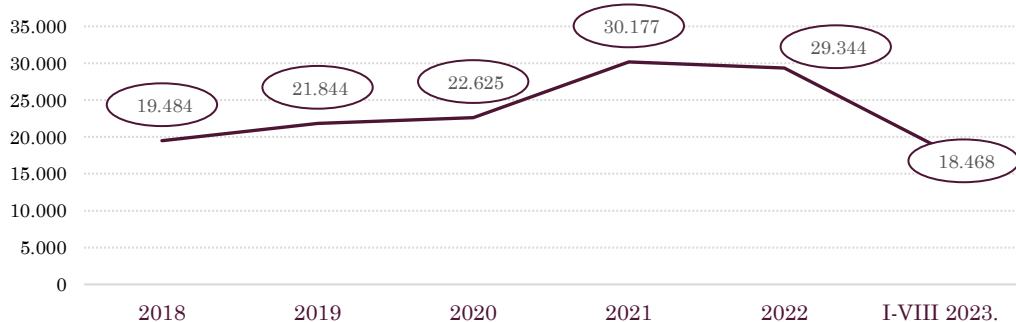
У односу на претходни квартал, вредност изведених грађевинских радова у АП Војводини је у сталним ценама, у другом кварталу 2023. године, била већа за **46,7%**, а у односу на просечну вредност изведених радова у 2022. години, повећана је за **23,1%**.

Вредност изведених грађевинских радова на територији АП Војводине, у сталним ценама (мг. квартални индекси)

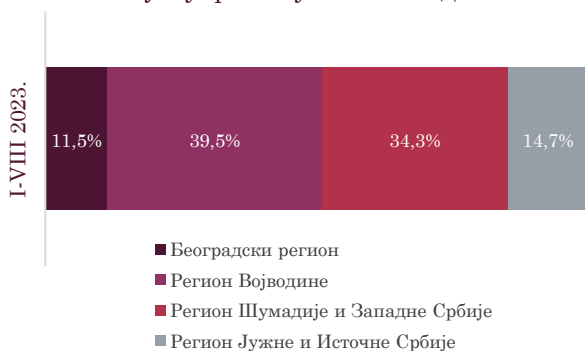
У периоду јануар - август 2023. године, у Републици Србији је издато **18.468** грађевинских дозвола, што је за **342** дозволе, односно за **1,9%** више у односу на исти период прошле године. Само у августу, у Републици Србији је издато **2.877** грађевинских дозвола, што представља повећање од **12,3%** у поређењу са августом 2022. године.

Број издатих грађевинских дозвола у Републици Србији

Посматрано према регионима, у периоду јануар - август 2023. године, **највише грађевинских дозвола у Србији издато је у Региону Војводине (7.295, тј. 39,5% од укупног броја издатих)**, следи Регион Шумадије и Западне Србије са 6.329 издатих дозвола (34,3%), затим Регион Јужне и Источне Србије са 2.720 издатих дозвола (14,7%), док је **најмање грађевинских дозвола у посматраном периоду издато у Београдском региону (2.124 или 11,5% од укупно издатих)**.

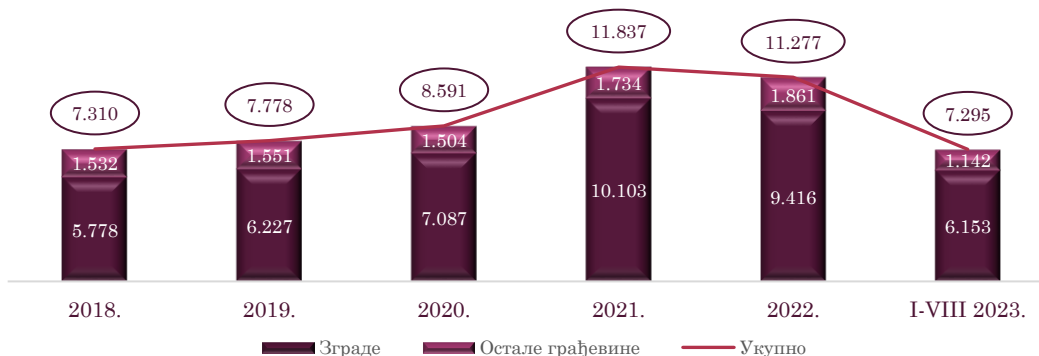
Удео издатих грађевинских дозвола по регионима Републике Србије, јануар - август 2023. године

У Војводини је у првих осам месеци ове године издато за 257 грађевинских дозволе више него у истом периоду 2022, што представља повећање од 3,7% мг. Од укупног броја издатих дозвола, 84,3% је издато за зграде, а 15,7% за остале грађевине. Ако се посматрају само зграде, 81,2% дозвола издато је за стамбене, а 18,8% за нестамбене зграде, док се код осталих грађевина највећи део издатих дозвола односи на цевоводе, комуникационе и електричне водове (68,7%).

Број издатих грађевинских дозвола у Војводини

Према грађевинским дозволама издатим током првих осам месеци 2023. године, у АП Војводини је пријављена изградња 6.843 стана (за 11,2% мање у односу на исти период 2022), просечне површине 75,3 m² по стану. Највећи број пријављене изградње станова је у стамбеним зградама новоградње (95,3%), и то оним које броје три или више станова (85,5%, просечне површине 63,6 m²), затим 12,7% станова пријављено за изградњу у стамбеним зградама са једним станом (просечне површине 146,3 m²), а најмање станова (1,7%) је пријављено за изградњу у стамбеним зградама новоградње које броје два стана (просечне површине 110,6 m²).

VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО

Након десетогодишњег тренда раста промета у трговини на мало у Србији, протеклих месеци тренд у трговини на мало у текућим ценама је на стабилном нивоу. Као последица убрзане инфлације, стопе раста у текућим ценама су знатно више него у сталним ценама, како у Србији тако и на нивоу Војводине.

Промет робе у трговини на мало у Републици Србији у периоду јануар - август 2023. године, у односу на исти период 2022. године, **реално је смањен за 4,3%** (у текућим ценама повећан за 8,2%), а само у **августу 2023. у односу на август 2022. године, реално је био мањи за 1,5%** (у текућим ценама већи за 8,3%).

У АП Војводини је промет робе у трговини на мало у првих осам месеци 2023. године међугодишње реално смањен за 3,4% (повећан за 9,8% у текућим ценама), а само у **августу 2023. у односу на август 2022. године повећан је за 0,6%** у сталним ценама (за 10% повећан у текућим ценама).

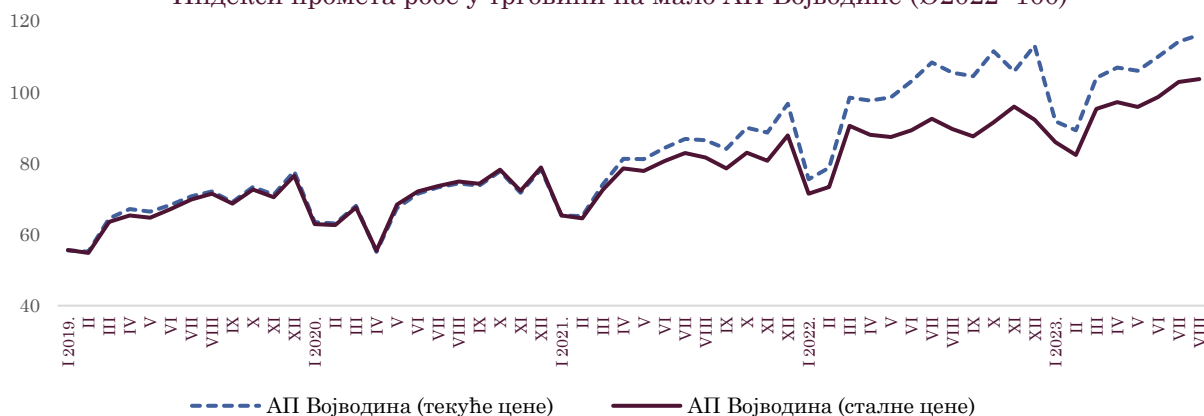
Промет робе у трговини на мало АП Војводине, месечни индекси

	Авг. 2022.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг. 2023.
Текуће цене	123,0	123,8	123,8	119,1	116,1	121,4	113,3	105,7	109,4	107,5	106,8	105,4	110,0
Сталне цене	103,5	104,0	103,6	99,9	98,3	103,1	96,3	90,2	94,9	94,8	96,2	96,6	100,6

На месечном нивоу, у августу је промет робе у трговини на мало у Републици Србији, у односу на јул 2023, повећан у сталним ценама за 0,5% (за 1,5% у текућим ценама), док је на нивоу АП Војводине био већи за 0,7% у сталним ценама (односно за 1,6% у текућим ценама).

У односу на просечан ниво промета робе у трговини на мало у 2022. години, промет робе у трговини на мало је у августу 2023. био већи - у Републици Србији за 2,1% у сталним ценама (за 14,3% у текућим ценама), а у АП Војводини, такође већи, за 3,6% у сталним ценама (за 16,0% у текућим ценама).

Индекси промета робе у трговини на мало АП Војводине (Ø2022=100)

Посматрано по робним групама, у Србији је у посматраном периоду **највише номинално пала вредност промета моторних горива (-5,6%)**, док је у сталним ценама подједнако значајан пад забележен у промету хране, пића и дувана (-5,3%), као и непрехрамбених производа, осим моторних горива (-4,0%).

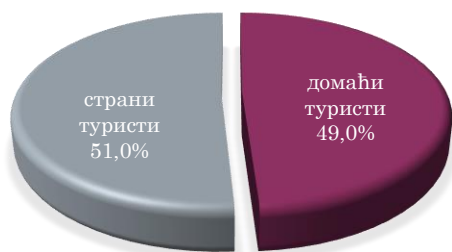

VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

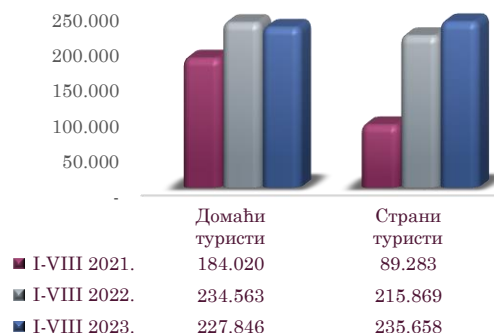
Укупан број туристичких долазака у Републику Србију у периоду јануар - август 2023. године износио је 2,8 милиона, што је за 11% више у односу на јануар - август 2022. године. Половину укупног броја долазака остварили су домаћи туристи, а половину страни туристи. Од укупног броја туристичких долазака, 17% су чинили доласци на подручју АП Војводине.

Војводину је у првих осам месеци 2023. године посетило 464 хиљаде туриста (49% су били домаћи туристи, 51% страни туристи), што је за 3% више него у истом периоду прошле године. Број долазака домаћих туриста у Војводини мањи је за 3%, док је број долазака страних туриста повећан за 9% у односу на период јануар - август 2022. године.

Структура долазака туриста у Војводину, јануар - август 2023.

Доласци туриста у Војводину

У периоду јануар - август 2023. године, у Републици Србији је евидентирано укупно 8,5 милиона ноћења туриста (57% су била ноћења домаћих, а 43% ноћења страних туриста), што је за 6% више у односу на исти период 2022. године. Од укупног броја регистрованих ноћења, 15% је регистровано на подручју АП Војводине.

У Војводини је у првих осам месеци 2023. укупан број регистрованих ноћења туриста износио 1,3 милиона (од укупног броја ноћења половину су чинили ноћења домаћих, а половину ноћења страних туриста), што је за 3% више него у истом периоду претходне године. Број ноћења домаћих туриста умањен је за око 2%, док је број страних туриста повећан за 8% мг.

Структура ноћења туриста у Војводини, јануар - август 2023.

Ноћења туриста у Војводини

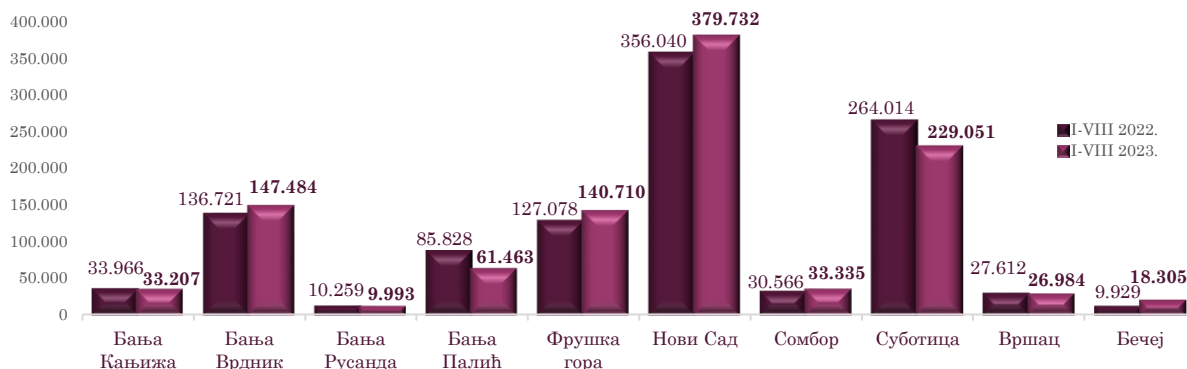
У Војводини је у периоду јануар - август 2023. године најпосећенији био Град Нови Сад, где је забележено 153 хиљаде долазака туриста, што је за 11,5% више у односу на исти период 2022. године. Више од половине посетилаца били су страни туристи (66%).

Доласци туриста по изабраним туристичким местима Војводине

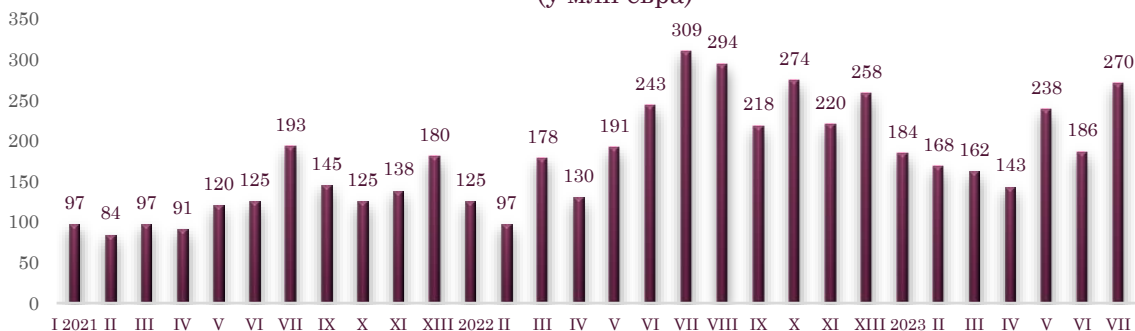
Највише ноћења у Војводини у првих осам месеци 2023. године регистровано је, такође, у Новом Саду, тачније 380 хиљада ноћења, за 7% више у односу на исти период прошле године. Већину посетилаца чинили су страни туристи (73%).

Ноћења туриста по изабраним туристичким местима Војводине

Укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији у првих седам месеци 2023. године износио је 1,4 млрд евра и већи је за 127 млн евра или око 10% у односу на девизни прилив у периоду јануар - јул прошле године. Девизни одлив од туризма је у истом периоду износио 1,7 млрд евра и већи је за 489 млн евра или око 42% у односу на девизни одлив у периоду јануар - јул 2022. године.

Девизни прилив од туризма у Републици Србији по месецима (у млн евра)

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

У првих осам месеци 2023. године у односу на исти период 2022, цене угоститељских услуга у Војводини порасле су у просеку за 17%. Највећи раст су забележиле цене хране (за 20%), док су цене преноћишта забележиле раст од 4%. Цене алкохолних пића су порасле за 15%, а цене безалкохолних пића за 18%.

Индекси цена угоститељских услуга у Србији и Војводини

	Република Србија			Војводина		
	$\frac{VIII\ 2023}{VII\ 2023}$	$\frac{VIII\ 2023}{VIII\ 2022}$	$\frac{I-VIII\ 2023}{I-VIII\ 2022}$	$\frac{VIII\ 2023}{VII\ 2023}$	$\frac{VIII\ 2023}{VIII\ 2022}$	$\frac{I-VIII\ 2023}{I-VIII\ 2022}$
УКУПНО	100,3	113,8	116,0	100,3	113,9	117,0
Храна	100,5	112,6	115,7	100,3	115,4	119,9
Алкохолна пића	100,7	110,2	112,2	100,5	114,1	114,6
Безалкохолна пића	100,4	112,3	114,3	100,4	114,1	117,5
Преноћишта	99,0	122,5	121,7	100,0	103,7	104,2

VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА

VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

У периоду јануар - август 2023. године, Република Србија је забележила робну размену са иностранством у укупном износу од 43,3 млрд евра, што је за незнатних 0,4% мање него у истом периоду 2022. године.

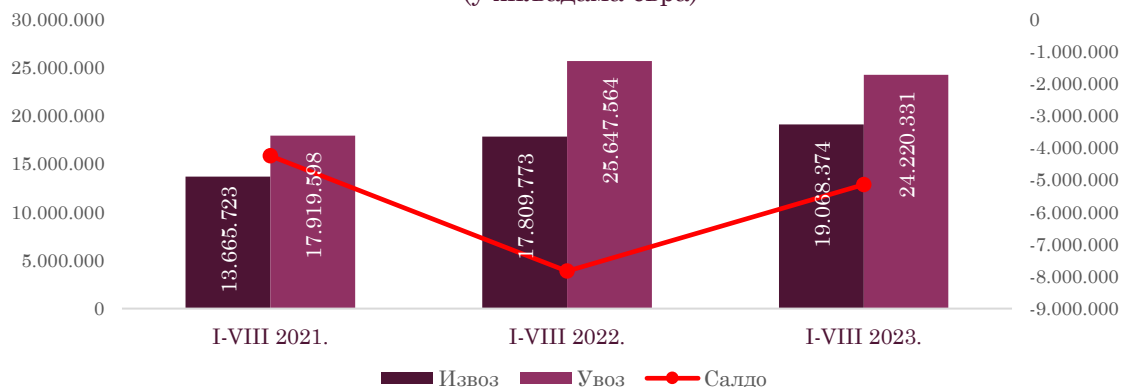
Робни извоз Републике Србије је у периоду јануар - август 2023. износио 19,1 млрд евра и остварио је међугодишњи раст од 7,1%, док је робни увоз износио 24,2 млрд евра и био је за 5,6% нижи него у истом периоду претходне године.

У првих осам месеци ове године, Србија је забележила спољнотрговински дефицит у вредности од 5,2 млрд евра, који је за 2,7 млрд евра мањи од дефицита забележеног у истом периоду 2022. године. Наставак раста извоза уз смањење увоза одразили су се на повећање покривености увоза извозом, са 69,4% колико је износила у периоду јануар - август 2022. године, на 78,7% у истом периоду ове године.

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо
I-VIII 2023.	19.068.374	107,1	24.220.331	94,4	43.288.705	99,6	-5.151.957
I-VIII 2022.	17.809.773	130,3	25.647.564	143,1	43.457.337	137,6	-7.837.792
2022.	27.605.873	126,3	39.014.443	134,8	66.620.316	131,2	-11.408.571
2021.	21.858.887	128,2	28.937.706	126,0	50.796.593	127,0	-7.078.819

*у 000 евра

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије
(у хиљадама евра)

Посматрано по секторима делатности, **носилац извозне активности Републике Србије је Прерађивачка индустрија**, која је у периоду јануар - август 2023. остварила 85,5% укупног републичког извоза, а забележила је међугодишње повећање вредности извоза од 8,1%, односно 1,2 млрд евра (док је укупан извоз Републике Србије повећан за 1,3 млрд евра). Међугодишњем расту извоза Прерађивачке индустрије највише је допринео повећан извоз електричне опреме, моторних возила и приколица и машина и опреме.

Сектор Рударство се налази на другом месту у извозу Републике Србије и чинио је 5,4% укупног извоза у посматраном периоду, а забележио је међугодишње смањење извоза од 13,2%. Смањењу извоза допринео је смањен извоз руде метала, групе која чини 98,5% целокупног извоза сектора Рударство.

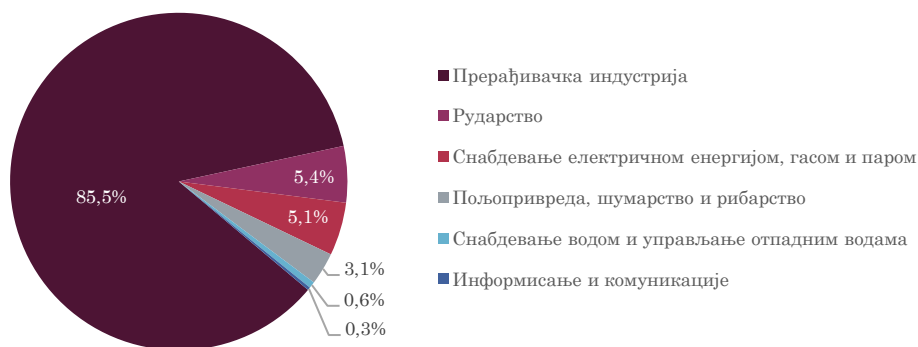

На трећем месту у извозу Републике Србије, посматрано по секторима делатности, налази се сектор **Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром** (учешће 5,1% у првих осам месеци 2023), који је у посматраном периоду забележио **значајан међугодишњи раст вредности извоза од 120,7%**, услед повећаног извоза електричне енергије.

Извоз Пољопривреде, шумарства и рибарства се налази на четвртом месту у извозу Републике Србије у периоду јануар - август 2023. године (учешће 3,1%), а забележио је **међугодишње смањење вредности извоза од 34,0%**, првенствено услед смањеног извоза кукуруза.

Преостали извоз Републике Србије се односи на извоз сектора **Снабдевање водом и управљање отпадним водама** (учешће 0,6% у посматраном периоду) и сектора **Информисање и комуникације** (0,3% укупног извоза).

Извоз Републике Србије по секторима делатности,
јануар - август 2023. године

Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила су и даље артикал који се највише извози из Републике Србије - у првих осам месеци 2023. године су извезени у вредности од 1,1 млрд евра и чинили су **5,7%** укупног извоза Републике Србије, а забележили су **међугодишње повећање извоза од 19,4%**. Извоз **Електричне енергије** налази се на другом месту и износио је 973,5 млн евра у периоду јануар - август 2023. (5,1% укупног извоза), а забележио је значајан раст вредности извоза од 120,7% мг., док се извоз **Руда бакра и концентрата** налази на трећем месту (5,1% укупног извоза), а забележио је међугодишње смањење вредности извоза од 13,1%.

Најзаступљенији производи у извозу Републике Србије

Назив производа	2022.			I-VIII 2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{2022}{2021}$	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{I - VIII 2023}{I - VIII 2022}$
УКУПНО	7.107 врста производа			6.820 врста производа		
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	1.432.571	5,2%	119,3	1.081.045	5,7%	119,4
Електрична енергија	856.113	3,1%	233,5	973.458	5,1%	220,7
Руде бакра и концентрати	1.679.670	6,1%	229,5	963.145	5,1%	86,9
Гуме спољне пнеуматске, нове за путничке аутомобиле	632.711	2,3%	120,0	398.004	2,1%	94,6
Препарати за прање и чишћење, за малопродају	452.665	1,6%	128,9	267.582	1,4%	92,1

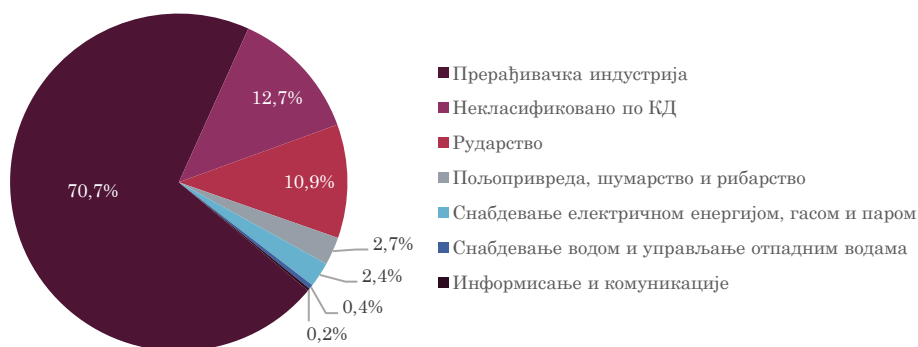
У увозу Републике Србије, посматрано по секторима делатности, као и у извозу, доминира **Прерађивачка индустрија (70,7% укупног увоза у периоду јануар - август 2023)**, која је забележила међугодишње **смањење вредности увоза од 6,1%**, односно за 1,1 млрд евра (док је укупан увоз смањен за 1,4 млрд евра). Међугодишњем смањењу увоза Прерађивачке индустрије највише је допринео **смањен увоз хемикалија и хемијских производа и основних метала**.

На другом месту се налази **увоз сектора Некласификовано по КД (учешће 12,7% у укупном увозу)**, који је забележио међугодишње **повећање вредности увоза од 17,0%**, а на трећем месту увоз сектора **Рударство (учешће 10,9%)**, који је у односу на исти период прошле године забележио **смањење вредности увоза за 11,5%**. Пад увоза сектора Рударство највећим делом је проузрокован **смањењем увоза сирове нафте и природног гаса за 22,6% мг.**, групе која чини **77,8% увоза целокупног сектора**.

Увоз **Пољопривреде, шумарства и рибарства** налази се на четвртном месту, **са учешћем од 2,7%**, а забележила је међугодишње повећање вредности увоза од 14,1%. На петом месту налази се увоз **Енергетског сектора са учешћем од 2,4%** (и мг. смањењем од 46,4%).

Преостали увоз се односи на увоз сектора **Снабдевање водом и управљање отпадним водама (учешће 0,4%)** и сектора **Информисање и комуникације (0,2% укупног увоза)**.

Увоз Републике Србије по секторима делатности,
јануар - август 2023. године

Посматрано по артиклима, у увозу Републике Србије, поред Неразврстане робе по ЦТ¹-робе на складиштењу (која чини 8,6% укупног увоза), највише је заступљен увоз **Нафте и уља од битуменозних минерала, сирове (4,5% увоза у периоду јануар - август 2023. године)** и **Гаса природног у гасовитом стању (4,0%)**.

Србија је у првих осам месеци 2023. **увезла нафте у вредности од 1,1 млрд евра**, што је за **24,3% мања вредност увоза него у истом периоду прошле године**, док је, **посматрано количински, увезено за 8,8% више нафте**, те се може приметити да је дошло до **смањења увозне цене нафте**. Нафта се у највећој мери увозила из Ирака (42,2%), следи увоз из Руске Федерације (17,9% укупног увоза нафте), Казахстана (12,2%) и Либије (10,1%).

¹ На основу Методологије статистике спољне трговине која врши обраду по општем систему трговине, појам Неразврстана роба по ЦТ обухвата следеће: војна роба, роба у складиштењу и роба у слободној зони за коју још није одређена царинска тарифа и делови за моторна возила и делови за авионе који се увозе или извозе уз основно средство.

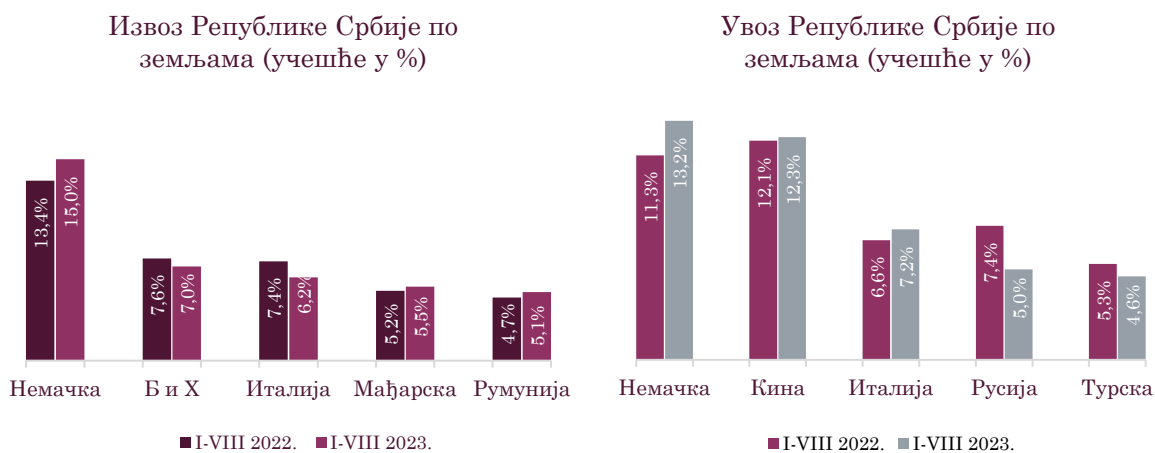

Када је реч о увозу гаса, у периоду јануар - август 2023. године, у Републику Србију је **увезено гаса у вредности од 957,4 млн евра**, што је за **20,7% мања вредност увоза** него у истом периоду прошле године, а **посматрано количински увезено је за 8,9% мање гаса** у односу на исти период прошле године. Гас се углавном увозио из Русије (97,7%), следи Мађарска (2,1%).

Најзаступљенији производи у увозу Републике Србије

Назив производа	2022.			I-VIII 2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I – VIII 2023 I – VIII 2022
УКУПНО	8.358 врста производа			8.151 врста производа		
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	2.986.783	7,7%	126,6	2.074.802	8,6%	109,7
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова	2.175.517	5,6%	191,1	1.094.939	4,5%	75,7
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	1.155.431	3,0%	147,0	986.519	4,1%	137,2
Гас природни у гасовитом стању	1.634.366	4,2%	382,8	957.426	4,0%	79,3
Остали лекови, за малопродају	1.082.571	2,8%	137,7	656.972	2,7%	100,3

Србија је у периоду јануар - август 2023. забележила **робни извоз у 185 различитих земаља света**, односно **увоз из 209 земаља**. **Најзначајнији спољнотрговински партнер Србије је Немачка (15,0% укупног извоза** је у посматраном периоду пласирано у Немачку, односно **13,2% укупног републичког увоза** је потекло из Немачке).

Посматрано по наменским групама, Србија је у периоду јануар - август 2023. **највише извозила и увозила интермедијарне производе** (41,8% укупног извоза и 34,8% укупног увоза).

Посматрано према привредним субјектима (према последњим званичним подацима за период јануар - јул 2023. године), на месту највећег извозника Републике Србије налази се компанија **Serbia Zijin Mining d.o.o.** из Брестовца, а следе **Serbia Zijin Bor Copper** из Бора, **HBIS GROUP Serbia Iron & Steel D.O.O.** из Београда и **Tiger Tyres** из Пирота. **Укупан извоз петнаест највећих извозника Републике Србије износи 4,2 млрд евра у датом периоду.**

Петнаест највећих извозника Републике Србије у периоду јануар - јул 2023. године

Ред. бр.	Назив извозника	Седиште	Вредност извоза (млн евра)
1.	Serbia Zijin Mining D.O.O.	Брестовац	631,2
2.	Serbia Zijin Bor Copper	Бор	427,5
3.	HBIS GROUP Serbia Iron & Steel d.o.o.	Београд	374,3
4.	Tigar Tyres d.o.o.	Пирот	292,7
5.	LEONI Wiring Systems Southeast d.o.o.	Прокупље	292,2
6.	ZF Serbia D.O.O.	Панчево	288,2
7.	SCM POWER d.o.o.	Београд	264,8
8.	Društvo za trgovinu ROBERT BOSCH d.o.o.	Београд	256,4
9.	Henkel Srbija	Београд	246,8
10.	Yura Corporation d.o.o.	Рача	227,0
11.	Naftna Industrija Srbije a.d.	Нови Сад	201,1
12.	Hemofarm a.d.	Вршац	199,0
13.	Philip Morris Operations a.d.	Ниш	171,1
14.	GORENJE DOO	Ваљево	169,4
15.	MINTH AUTOMOTIVE Europe d.o.o.	Лозница	168,5

Посматрано по регионима, **Војводина има највеће учешће у извозу Републике Србије (32,9% у периоду јануар - август 2023. године), док се по вредности оствареног увоза налази на другом месту (33,5%),** након Београдског региона који остварује 42,9% укупног републичког увоза.

Извоз и увоз Републике Србије по регионима, јануар - август 2023. године (учешће %)

VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

Укупна спољнотрговинска робна размена АП Војводине у периоду јануар - август 2023. године износила је 14,4 млрд евра (што чини 33,2% укупне размене Републике Србије у истом периоду), и **за 2,2% је мања** од робне размене забележене у истом периоду прошле године.

Из Војводине је у првих осам месеци 2023. године извезено робе у вредности од 6,3 млрд евра (32,9% укупног извоза Републике Србије у истом периоду), што је **за 4,1% више** од извоза оствареног у истом периоду прошле године, док је **увоз износио 8,1 млрд евра** (33,5% укупног републичког увоза у истом периоду), што је **за 6,5% мање** у односу на увоз забележен у периоду јануар - август 2022. године.

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

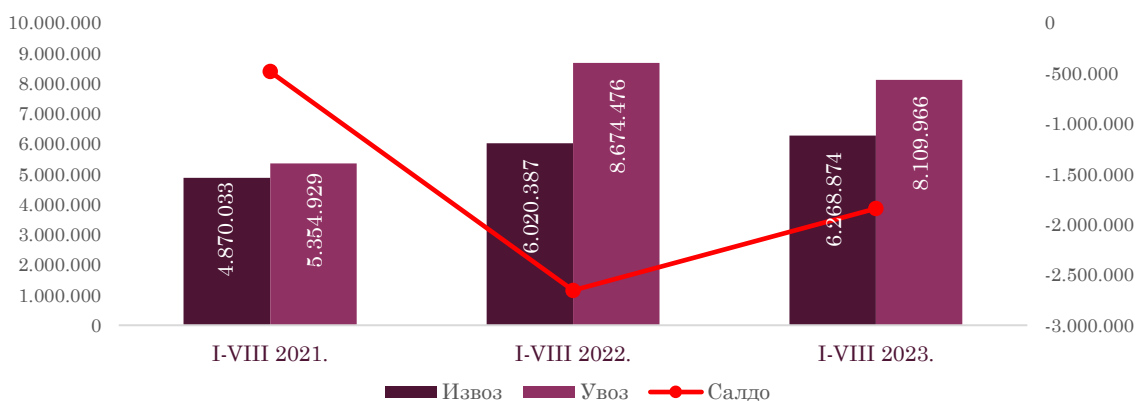
Из спољнотрговинске робне размене АП Војводине је у посматраном периоду забележен **дефицит у вредности од 1,8 млрд евра**, који је за 813 млн евра мањи од дефицита забележеног у истом периоду 2022. године. **Покривеност увоза извозом износи 77,3%**, и због раста извоза уз истовремено смањење увоза, већа је у односу на исти период прошле године, када је износила 69,4%.

Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо
I-VIII 2023.	6.268.874	104,1	8.109.966	93,5	14.378.839	97,8	-1.841.092
I-VIII 2022.	6.020.387	123,6	8.674.476	162,0	14.694.863	143,7	-2.654.089
2022.	9.266.202	123,1	13.158.500	152,8	22.424.702	138,9	-3.892.297
2021.	7.526.643	123,6	8.612.676	135,2	16.139.319	129,5	-1.086.033

*у 000 евра

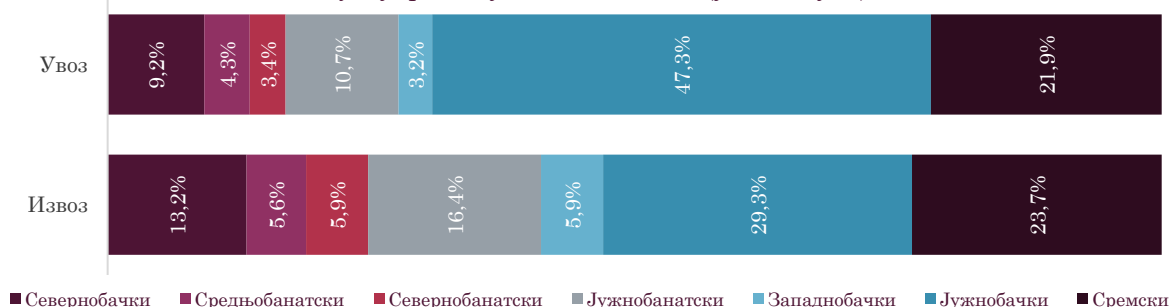
Спољнотрговинска робна размена АП Војводине (у хиљадама евра)

Посматрано по наменским групама, **Војводина је у периоду јануар - август 2023. године највише извозила и увозила интермедијарне производе** (38,8% укупног извоза и 31,2% укупног увоза Војводине чине интермедијарни производи).

Посматрано по управним окрузима, **доминантно учешће у спољнотрговинској робној размени АП Војводине има Јужнобачки округ** (учешће 29,3% у извозу у периоду јануар - август 2023. године, а нешто мање од половине укупног увоза, тачније 47,3%). **На другом месту се налази Сремски округ**, са учешћем од 23,7% у извозу АП Војводине у периоду јануар - август 2023, односно учешћем од 21,9% у укупном увозу у истом периоду.

Извоз и увоз АП Војводине по управним окрузима, јануар - август 2023. године (учешће у %)

Спољнотрговинска робна размена, по Класификацији делатности (КД 2010)

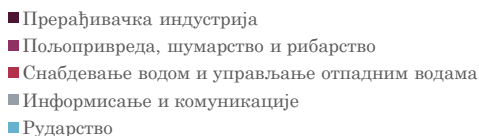
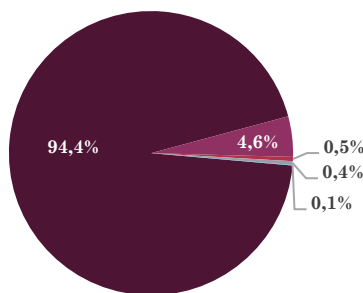
Прерађивачка индустрија представља сектор са доминантним учешћем у извозу АП Војводине (94,4% у периоду јануар - август 2023), а међугодишње је забележила повећање вредности извоза од 8,6%. На другом месту је извоз Пољопривреде, шумарства и рибарства, који је чинио 4,6% укупног извоза АП Војводине у првих осам месеци 2023. године, али је међугодишње смањен за 43,2% (вођено значајним смањењем извоза кукуруза од 80,1% мг.).

Преостали извоз АП Војводине односи се на извоз сектора **Снабдевање водом и управљање отпадним водама** (0,5% укупног извоза), затим извоз сектора **Информисање и комуникације** (0,4%) и **Рударство** (0,1%).

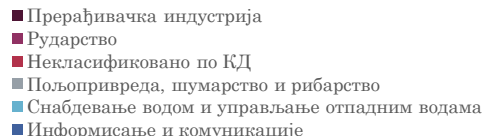
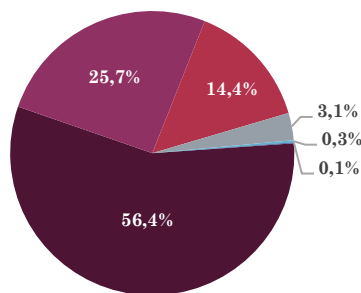
Када је реч о увозу, **Прерађивачка индустрија остварује нешто више од половине укупног увоза АП Војводине** (56,4% у периоду јануар - август 2023), а међугодишње је забележила **смањење вредности увоза за 6,3%**. Следи увоз сектора **Рударство** (25,7% укупног увоза у посматраном периоду), који је међугодишње **смањен за 22,4%** (због смањене вредности увоза нафте и гаса, док је количински увезено више). На трећем месту је увоз сектора **Некласификовано по КД** (учешће 14,4%), док се на четвртном месту налази увоз **Пољопривреде, шумарства и рибарства** (3,1% укупног увоза), који је у односу на исти период прошле године забележио **повећање вредности увоза од 31,6%** (највише због повећаног увоза соје у зрну и семенског кукуруза). Преостали увоз АП Војводине чини увоз сектора **Снабдевање водом и управљање отпадним водама** (учешће 0,3%) и **Информисање и комуникације** (0,1%).

У првих осам месеци ове године, за разлику од истог периода прошле године, у Војводини није забележен увоз сектора **Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром** (који је у периоду јануар - август 2022. износио 9,0 млн евра), услед изостанка увоза електричне енергије у Војводину.

Структура извоза АП Војводине, јануар - август 2023. године

Структура увоза АП Војводине, јануар - август 2023. године

Посматрано по областима делатности, из Војводине су у периоду јануар - август 2023. године највише извозиле управо области прерађивачке индустрије, и то област **Производња електричне опреме** (14,9% укупног војвођанског извоза) и **Производња прехранбених производа** (12,9% укупног извоза). Осим области

прерађивачке индустрије, у групи од првих десет области делатности по вредности оствареног извоза, на седмом месту се налази **Пољопривредна производња, лов и услужне делатности**, чији извоз чини 4,6% укупног извоза АП Војводине у посматраном периоду. Готово све области делатности у групи од првих десет оствариле су међугодишњи раст извоза, осим Производње хемикалија и хемијских производа, Производње кокса и деривата нафте и Пољопривредне производње, које су забележиле међугодишње **смањење вредности извоза**, за 33,7%, 38,2% и 42,9%, респективно. **Највећи раст извоза је забележила област Производња моторних возила и приколица, за 39,4% мг.** Првих десет области делатности оствариле су **77,1% укупног војвођанског извоза у периоду јануар - август 2023. године.**

Водеће делатности у извозу АП Војводине, јануар - август 2023.
(кумулативно учешће 77,1% у укупном извозу)

У увозу АП Војводине се на првом месту налази увоз области сектора Рударство, и то **Експлоатација сирове нафте и природног гаса (25,3% укупног војвођанског увоза у периоду јануар - август 2023)**. Следи увоз области **Некласификовано по КД (учешће 14,4%)**, увоз **Производње непоменутих машина и опреме (7,8%)** и **Производње хемикалија и хемијских производа (7,0%)**. Четири области делатности, у групи од првих десет у увозу, оствариле су **међугодишњи пад вредности увоза**, и то Експлоатација сирове нафте и природног гаса, Производња хемикалија и хемијских производа, Производња основних метала и Производња непоменутих машина и опреме, за 22,7%, 19,7%, 13,0% и 9,5%, респективно. **Највећи раст увоза је забележила област Некласификовано по КД, од 32,1% мг.** Првих десет области делатности оствариле су **84,2% укупног војвођанског увоза у периоду јануар - август 2023. године.**

Водеће делатности у увозу АП Војводине, јануар - август 2023.
(кумулативно учешће 84,2% у укупном увозу)

Посматрано по артиклима, из АП Војводине се, као и на нивоу целе земље, највише извозе Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила, који су у првих осам месеци ове години чинили **5,4%** укупног извоза АП Војводине, а забележили су међугодишње повећање вредности извоза од **34,3%**. Војвођански извоз Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила, чини **31,3%** укупног републичког извоза датог артикла у посматраном периоду.

Делови за машине из тарифног броја 8501² и 8502³ представљају други артикал у извозу АП Војводине, са учешћем од **3,8%** и међугодишњим повећањем вредности извоза од **28,4%** у посматраном периоду (Војводина извози **97,6%** укупног републичког извоза овог артикла у посматраном периоду). На трећем месту налази се извоз **Осталих лекова, за малопродају**, који чини **2,8%** укупног војвођанског извоза, а забележио је повећање вредности извоза од **27,6%** мг. Значајно повећање вредности извоза забележено је код артикла **Турбокомпресори, једностепени, остали** (услед знатног раста извоза у Немачку) и **Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге >75kW** (услед такође повећаног извоза у Немачку).

Војводина реализује **целокупан републички извоз Вучних мотора наизменичне струје и Моторног бензина** у посматраном периоду.

Из Војводине је у периоду јануар - август 2023. године **извезено 4.692 различите врсте производа**.

Десет најзаступљенијих производа у извозу АП Војводине

Назив производа	2022.			I-VIII 2023.			Учешће у извозу РС датог артикла
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022 / 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I-VIII 2023 / I-VIII 2022	
УКУПНО	4.969 врста производа			4.692 врсте производа			
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	430.017	4,6%	114,0	338.184	5,4%	134,3	31,3%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502, остало	293.885	3,2%	143,6	235.730	3,8%	128,4	97,6%
Остали лекови, за малопродају	206.883	2,2%	131,2	173.437	2,8%	127,6	81,7%
Турбокомпресори, једностепени, остали	52.489	0,6%	607,9	117.261	1,9%	764,7	99,9%
Храна за псе и мачке, скроб >30%, млечни производи <10%	121.401	1,3%	114,6	113.284	1,8%	137,3	99,1%
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	174.789	1,9%	106,6	107.068	1,7%	97,0	98,1%
Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге >75kW	80.700	0,9%	3.233.498,6	104.667	1,7%	407,4	100,0%
Делови и прибор за моторна возила (8701-8705) ⁴ , остало	123.230	1,3%	116,5	101.461	1,6%	133,2	48,3%
Издувни лонци и издувне цеви, остали, за моторна возила	80.982	0,9%	2.379,9	86.357	1,4%	224,4	88,8%
Моторни бензин, Pb <0,013g/l, RON >=95 <98, без биодизела	110.912	1,2%	179,3	82.973	1,3%	118,7	100,0%

² ЦТ 8501 - Електромотори и електрични генератори.

³ ЦТ 8502 - Електрични генераторски агрегати и ротациони конвертори (претварачи).

⁴ ЦТ- 8701 Трактори (осим оних из тарифног броја 8709); 8702 Моторна возила за превоз десет или више особа, укључујући возача; 8703 Путнички аутомобили и друга моторна возила конструисана првенствено за превоз лица (осим оних из тарифног броја 8702), укључујући „караван” и „комби” возила и возила за трке; 8704 Моторна возила за превоз робе; 8705 Моторна возила за специјалне сврхе (нпр: возила за превлачење неисправних аутомобила, дизалична возила, ватрогасна возила, возила са уграђеном бетонском мешалицом, возила за чишћење путева, возила за прскање и посипање, возила - покретне радионице, покретне радиолошке јединице), осим оних конструисаних првенствено за превоз путника или робе.

С друге стране, у Војводину су увезене **6.402 различите врсте производа**. На првом месту је увоз **Нафте и уља од битуменозних минерала, сирове**, који чини **13,5% укупног војвођанског увоза** у посматраном периоду, али је међугодишње смањен за 24,3%, првенствено услед значајног смањења увоза из Руске Федерације (**из Русије је увезено нафте у вредности од 203,0 хиљаде евра, док је у истом периоду прошле године тај увоз износио 712,7 млн евра**). Међу увозним земљама нафте појавиле су се Казахстан, Нигерија, Либија, Новрвешка и Азербејџан, док се у истом периоду 2022. године она није увозила из ових држава. **Војводина реализује целокупан републички увоз нафте у посматраном периоду.**

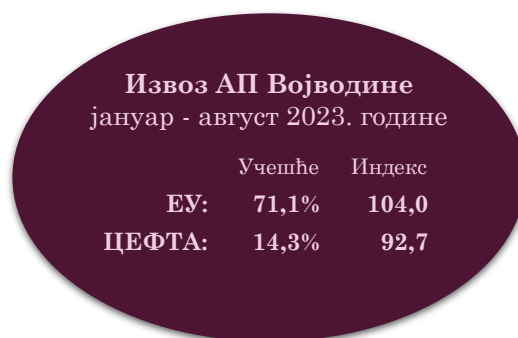
На другом месту је увоз **Гаса природног у гасовитом стању (11,8% укупног увоза у посматраном периоду)**, који је међугодишње **смањен за 20,7% мг.** (првенствено услед смањеног увоза из Мађарске).

Десет најзаступљенијих производа у увозу АП Војводине

Назив производа	2022.			I-VIII 2023.			Учешће у увозу РС датог артикла
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022/2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I-VIII 2023/I-VIII 2022	
УКУПНО	6.629	врста производа		6.402	врсте производа		
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова	2.175.517	16,5%	191,1	1.094.939	13,5%	75,7	100,0%
Гас природни у гасовитом стању	1.634.050	12,4%	385,5	956.211	11,8%	79,3	99,9%
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	844.300	6,4%	168,1	789.085	9,7%	154,0	80,0%
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	584.550	4,4%	132,9	380.974	4,7%	102,1	18,4%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502, остало	173.780	1,3%	162,2	137.994	1,7%	129,1	59,6%
Жица од рафинисаног бакра, попречног пресека >6mm	221.779	1,7%	112,8	136.031	1,7%	87,7	83,6%
Производи остали, од пластичних маса, остало	73.022	0,6%	111,3	56.348	0,7%	123,7	38,6%
Делови изолациони, од пластичне масе	55.688	0,4%	103,9	45.923	0,6%	129,3	58,0%
Инвертори, снаге преко 7,5 kVA, остали	52.415	0,4%	460,7	43.890	0,5%	155,6	82,5%
Трактори, пољопривредни, шумски, точкаши, >75kW=<130kW, нови, остали	53.822	0,4%	148,6	41.703	0,5%	114,3	98,7%

Спољнотрговинска робна размена по земљама

Извоз АП Војводине се у највећој мери ослања на тражњу Европске уније (ЕУ) и региона. У првих осам месеци 2023. године **на тржиште ЕУ пласирано је 71,1% укупног војвођанског извоза**, што је за **4,0% више** него у истом периоду прошле године. **На тржиште ЦЕФТА⁵ пласирано је 14,3% укупног војвођанског извоза**, али за **7,3% мање** него у истом периоду прошле године (вођено смањеним извозом у Босну и Херцеговину).

⁵ ЦЕФТА: Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Црна Гора, Албанија, Молдавија и Србија.

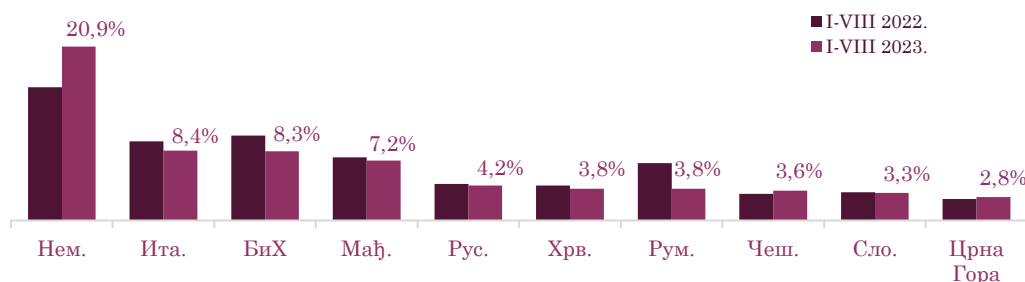
Војводина у ЕУ највише извози **електричну опрему**, затим **моторна возила и приколице** и **машине и опрему**, док се у земље ЦЕФТА највише извозе **прехранбени производи** и **деривати нафте**.

Војводина је у првих осам месеци 2023. године забележила извоз у 144 различите земље. Извоз у првих десет земаља чинио је **66,3%** укупног војвођанског извоза у периоду јануар - август ове године.

Главна дестинација војвођанског извоза је традиционално Немачка, у коју је извезена роба у вредности од 1,3 млрд евра, што је за **36,4%** више него у истом периоду прошле године (вођено повећаним извозом електричне опреме, других машина и опреме, као и моторних возила и приколица). Извоз у Немачку чини **20,9%** укупног робног извоза АП Војводине у посматраном периоду. Поред Немачке, значајан извоз се пласира и у Италију (8,4% у периоду јануар - август 2023), Босну и Херцеговину (8,3%) и Мађарску (7,2%).

У односу на период јануар - август прошле године, у групи од водећих десет извозних дестинација, поред извоза у Немачку, **повећан је и извоз у Чешку** (за 17,1% мг.) и **Црну Гору** (за 13,2% мг.). Извоз у Словенију је био готово непромењен у односу на извоз у истом периоду прошле године, док је **извоз у остале земље у групи од првих десет међугодишње смањен**, а највише је смањен извоз у Румунију, за 42,2% мг. (због смањеног извоза кукуруза).

Извоз АП Војводине по земљама (учешће у %)

Нешто више од половине увоза АП Војводине потиче из земаља ЕУ (52,4% у периоду јануар - август 2023. године), који је у односу на исти период прошле године смањен за 7,9% (вођено смањеним увозом из Мађарске). Војвођански увоз из земаља ЦЕФТА (учешће 2,9%) међугодишње је смањен за 1,7%. Поред **неразврстане робе по ЦТ**, Војводина из ЕУ највише увози **машине и опрему**, **електричну опрему** и **прехранбене производе**. Из земаља ЦЕФТА Војводина највише увози **основне метале**.

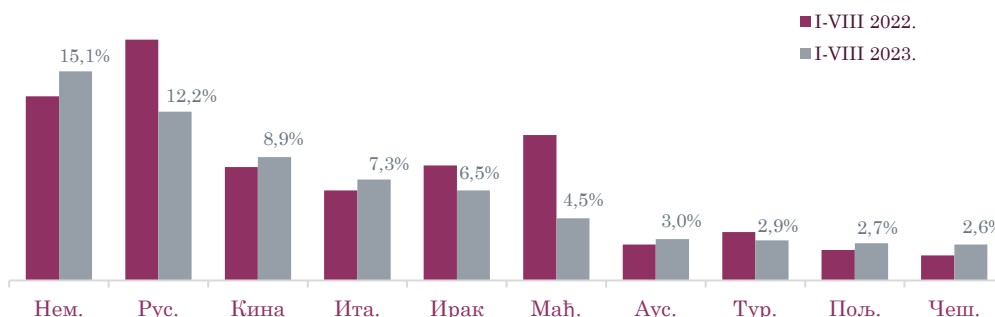

Војводина је у првих осам месеци 2023. године забележила увоз из 169 различитих земаља, при чему је увоз из првих десет земаља чинио је **65,6%** укупног увоза АП Војводине у посматраном периоду. Највећи увоз је забележен из Немачке (15,1%) и Руске Федерације (12,2%).

У поређењу са истим периодом прошле године, увоз АП Војводине је повећан из већине увозних земаља из групе првих десет, а **највише је повећан из Немачке**, за 65,8 млн евра или 5,7%, и **из Чешке**, за 53,5 млн евра или 34,0%. С друге стране, увоз је **међугодишње значајно смањен из Мађарске**, за 547,2 млн евра или 60,2%, **услед смањеног увоза гаса** (у истом периоду прошле године из Мађарске је увезено гаса у вредности од 670,3 млн евра, а у истом периоду ове године је увезено свега за 87,3 млн евра). Такође, **значајно је смањен и увоз из Руске Федерације**, за 518,5 млн евра или 34,4% мг., **услед смањеног увоза нафте**. Збирно гледајући, увоз из првих десет земаља је смањен за 17,5% у односу на увоз у истом периоду 2022. године.

Увоз АПВ по земљама (учешће у %)

VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена⁶

Укупна размена аграрних производа у АП Војводини у првих осам месеци 2023. године износила је **2,0 млрд евра**, што је за **5,1% мање у односу на размену остварену у истом периоду 2022. године**. Међугодишње, **извоз агара је смањен за 12,3%**, док је **увоз повећан за 9,0%**.

Спољнотрговинска робна размена агара АП Војводине (по КД 2010)

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо
I-VIII 2023.	1.213.260	87,7	778.243	109,0	1.991.503	94,9	435.017
I-VIII 2022.	1.384.145	112,6	713.733	134,5	2.097.878	119,2	670.412
2022.	2.074.868	111,4	1.183.865	134,9	3.258.733	118,9	891.003
2021.	1.862.627	112,3	877.342	121,6	2.739.969	115,1	985.285

*у 000 евра

У периоду јануар - август 2023. године, **учешће аграрних производа у укупном војвођанском извозу** износило је **19,4%**, док је у укупном војвођанском **увозу** заступљеност агара била **9,6%**.

Већа вредност извоза водећег извозног производа агара АП Војводине, Хране за псе и мачке (за 37,3% мг.), забележена је у првих осам месеци 2023. године, у највећој мери као последица раста цене (за 26,0% мг). **Већи извоз** забележен је и код **Уља од сунцокрета, сировог, за остале сврхе**, како вредносно (за 49,4% мг.), тако и количински (за 94,8% мг.), као и **Брашна од обичне пшенице и пира** (за 49,7% мг.), али су просечне извозне цене брашна међугодишње пале за око 17,0%. Такође, **Безалкохолног пива** је извезено у вредности од 3,0 млн евра, док је у истом периоду прошле године извоз износио свега 17 хиљада евра.

⁶Аграрну спољнотрговинску размену према Класификацији делатности (КД 2010) чине: сектор А-Пољопривреда, шумарство и рибарство и део сектора Ц-Прерађивачка индустрија (области: Производња прехранбених производа, Производња пића и Производња дуванских производа).

Из АП Војводине је, у првих осам месеци 2023, извезено **172 хиљаде тона Кукуруза, осталог**, што је за **75,2% мање** у односу на исти период 2022. године. У исто време, извезено је **свега 20 хиљада тона Шећера белог у чврстом стању**, што је за **74,3% мање** у односу на извоз у првих осам месеци прошле године. Међугодишње посматрано, извезене су и **мање количине јабука, јечма и кукуруза шећерца**, и то за 35,9%, 23,6% и 69,4%, респективно.

Десет најзаступљенијих производа у извозу аграра АП Војводине, јануар - август 2023. године

Назив производа	Вредност (у 000 евра)	Индекс $\frac{I - VIII 2023}{I - VIII 2022}$	Учешће	Тежина (у т)	Индекс $\frac{I - VIII 2023}{I - VIII 2022}$
Храна за псе и мачке, скроб>30%, млечни производи =<10%	113.284	137,3	9,3%	35.212	109,0
Остала пшеница и наполица, остало	82.770	71,1	6,8%	348.946	89,1
Сладолед, не садржи или садржи млечне масноће <3%	48.281	114,4	4,0%	16.628	87,5
Уље од сунцокрета, шафранике, остало, за остале сврхе	38.914	71,8	3,2%	31.577	100,7
Кукуруз, остали	38.260	19,9	3,2%	172.405	24,8
Уље сојино, сирово, укључујући дегумирано, остало	36.890	73,4	3,0%	34.530	107,2
Кукуруз, семенски, обични хибриди	34.354	112,4	2,8%	8.568	78,9
Концентрати беланчевина без млечних масноћа и слично	31.010	88,4	2,6%	16.228	78,3
Брашно, од обичне пшенице и пира	28.540	124,2	2,4%	80.444	149,7
Пиво, добијено од слада, у боцама до 10l	27.934	144,7	2,3%	47.718	106,0

На увозној страни, у групи од првих десет најзаступљенијих производа, **забележено је смањење количине увоза** код Меса од домаћих свиња, без костију, смрзнутог, затим Кафе непржене са кофеином, Банана и Сладоледа.

С друге стране, највеће повећање је забележено код увоза соје, пре свега због мање производње у 2022. години. Од укупне количине увезене соје, 64,2% је увоз из Хрватске. До значајнијег повећања увоза дошло је и код производа **Млеко и павлака**, неконцентрирана, без шећера, мм>3%=<6%, В=<2l, који је увезен у вредности од 3,7 млн евра, што је 2,4 пута више него у истом периоду 2022. године, првенствено због увоза из Пољске и Словеније.

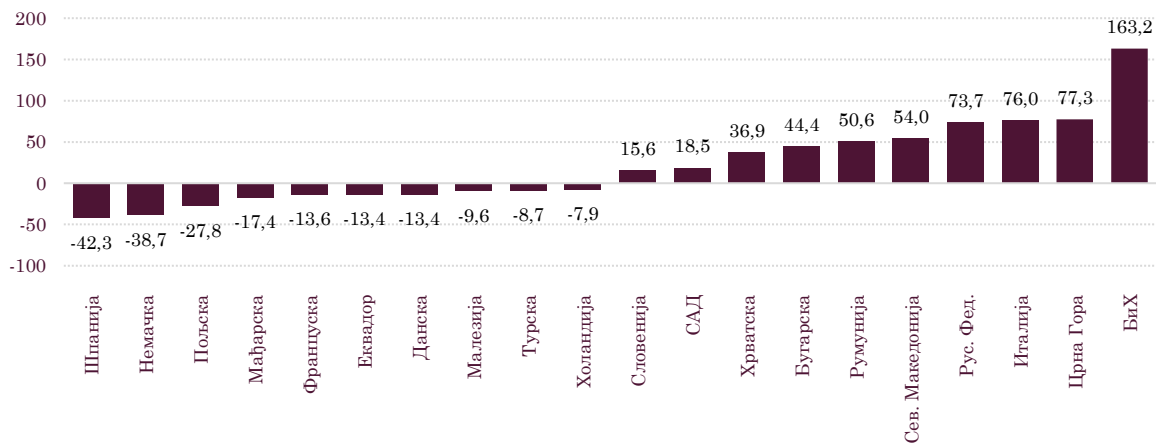
Десет најзаступљенијих производа у увозу аграра АП Војводине, јануар - август 2023. године

Назив производа	Вредност (у 000 евра)	Индекс $\frac{I - VIII 2023}{I - VIII 2022}$	Учешће	Тежина (у т)	Индекс $\frac{I - VIII 2023}{I - VIII 2022}$
Соја у зрну, ломљена или дробљена, осим за сетву	28.725	403,2	3,7%	53.026	483,7
Кукуруз, семенски, обични хибриди	28.440	299,9	3,7%	5.069	162,5
Месо од домаћих свиња, остало, без костију, смрзнуто	25.956	105,6	3,3%	7.822	76,4
Сладолед, не садржи или садржи млечне масноће<3%	15.533	114,0	2,0%	4.532	92,8
Брашно, прах и пелете, од меса или отпадака; чварци	15.271	148,6	2,0%	14.231	124,1
Банане, остале, свеже	14.110	113,5	1,8%	16.341	96,8
Кафа, непржена, са кофеином	13.692	79,9	1,8%	4.832	82,6
Коже говеђе, сирове, остале, укључујући крупоне, потрбушине	13.659	125,5	1,8%	11.749	100,3
Храна сточна, остало	12.819	108,1	1,6%	7.253	98,2
Уље палмино, остало, течно, за остале сврхе	12.702	88,8	1,6%	9.459	98,7

Суфицит у спољнотрговинској размени аграра у АП Војводини остварује се извозом: хране за псе и мачке, кукуруза, пшенице, сладоледа, пива, јабука, брашна, сунцокретовог уља, шећера, тестенине, док **дефицит настаје увозом**, не само производа који се не производе у Србији, него и меса од домаћих свиња смрзнутог, семена кукуруза, парадајза, краставаца, младог кромира, млека и павлаке.

Спољнотрговински биланс аграра АП Војводине по земљама,
јануар - август 2023. године (у млн евра)

IX. ЗАПОСЛЕНОСТ

Укупан број запослених у Републици Србији, на крају другог квартала 2023. године, износио је **2.364.140** лица, што у односу на исти период прошле године представља повећање од преко **59** хиљада лица, односно **2,6%**, док у односу на претходни квартал представља повећање од око **14**

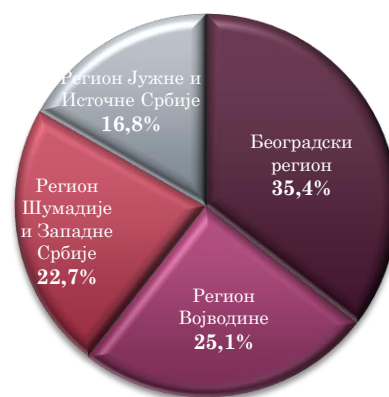
хиљада лица или **0,6%**. Међугодишњи раст регистроване запослености одређен је повећањем броја запослених код правних лица (за око 45 хиљ. или 2,4% мг.), као и предузетника (за око 17 хиљ. или 4,4% мг.), док је с друге стране број индивидуалних пољопривредника смањен (за око 2,5 хиљ. лица или 4,5% мг.).

Регистрована запосленост у приватном сектору у Србији достигла је ниво од **1,8** млн лица (74% укупне запослености) и повећана је за око **55** хиљ. лица у односу на исти период прошле године (3,3% мг.). **Највећи број новозапослених** регистрован је у ИКТ услугама (за око 15 хиљ. лица), стручним, научним, иновационим и техничким делатностима (за око 9 хиљ. лица) и прерађивачкој индустрији (за око 8 хиљ. лица), док је насупрот томе забележен **међугодишњи пад броја запослених** у пољопривреди и ввоснабдевању.

У јавном сектору, број регистровано запослених у Србији за други квартал 2023. године износи **612.984** лица, што је за готово **4** хиљада лица више него у истом периоду прошле године (раст од 0,6% мг.). Највеће повећање броја запослених у јавном сектору забележено је у области образовања.

Посматрано према статистичким територијалним јединицама, **највећи број запослених је у Београдском региону (837.973 у другом кварталу 2023. године), за којим следи Регион Војводине (593.771) и Регион Шумадије и Западне Србије (536.017), док је најмањи број запослених регистрован у Региону Јужне и Источне Србије (396.380).** У односу на исти период прошле године, запосленост је повећана у свим регионима Републике Србије, а највише у Београдском региону (за око 33 хиљ. лица или 4,1% мг.).

Регистрована запосленост по регионима Србије, Q2 2023. године

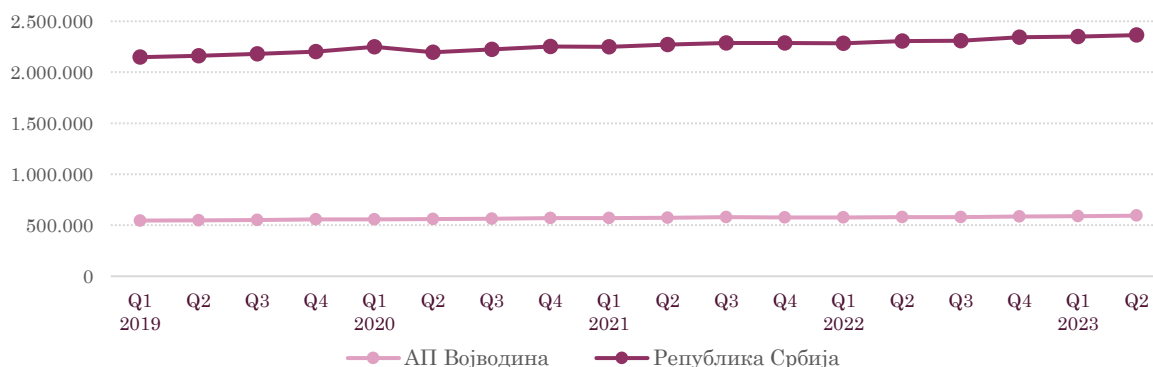

У Војводини је запосленост у другом кварталу 2023. године повећана за **14.363** лица, односно **2,5%** у односу на исти период прошле године, и чинила је **25,1%** укупне запослености у Републици Србији. Запосленост је у Војводини повећана и у односу на претходни квартал, за **4.227** лица, односно **0,7%**.

Посматрано по кварталима, запосленост, како на републичком, тако и на покрајинском нивоу, има благо узлазну путању и бележи врхунац у другом кварталу ове године, са 593.771 запослених у Војводини, односно 2.364.140 запослених у целој земљи.

Регистрована запосленост у Републици Србији и АП Војводини
по кварталима

Посматрано према модалитетима запослености, у Војводини је у другом кварталу 2023. године највише запослених било у правним лицима (472.709, односно 79,6%), за 2,3% више у односу на други квартал 2022. године. Предузетника и запослених код њих, као и лица која самостално обављају делатност било је 105.055 (17,7%), што је за 4,4% више у односу на исти квартал 2022. године, док је регистрованих индивидуалних пољопривредника било 16.007 (2,7%), што је за 4,7% мање у односу на други квартал претходне године.

Модалитети регистроване запослености у Војводини,
међугодишњи раст, други квартал 2023. године

Посматрано по секторима делатности, у Војводини је у другом кварталу 2023. године највише запослених (посматрано само у оквиру приватног сектора) регистровано у Прерађивачкој индустрији (27,0%) и Трговини на велико и мало (15,7%), а следи запосленост у сектору Образовања (7,1%), Здравственој и социјалној заштити (6,9%) и Саобраћају и складиштењу (5,6%).

У односу на други квартал 2022. године, у Војводини је запосленост највише порасла у сектору Информисање и комуникације (за 11,5% мг.), потом у сектору Рударство (9,7% мг.), Пословање некретнинама (8,5% мг.), Стручне, научне и техничке делатности (8,3% мг.) и сектору Уметност, забава и рекреација (7,4% мг.) док је смањена у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 2,7% мг.) и сектору Снабдевање водом и управљање отпадним водама (за 1,0% мг.).

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Број регистровано запослених у Војводини према секторима делатности, други квартал 2023. године

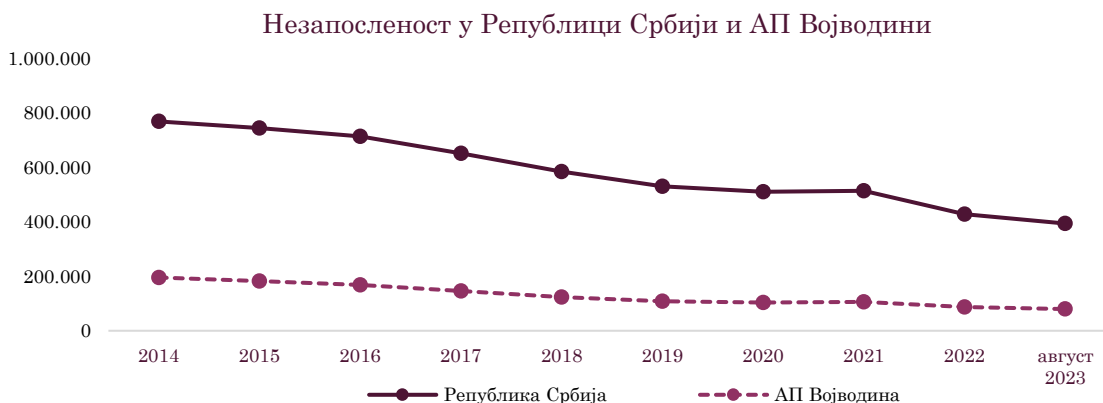

X. НЕЗАПОСЛЕНОСТ

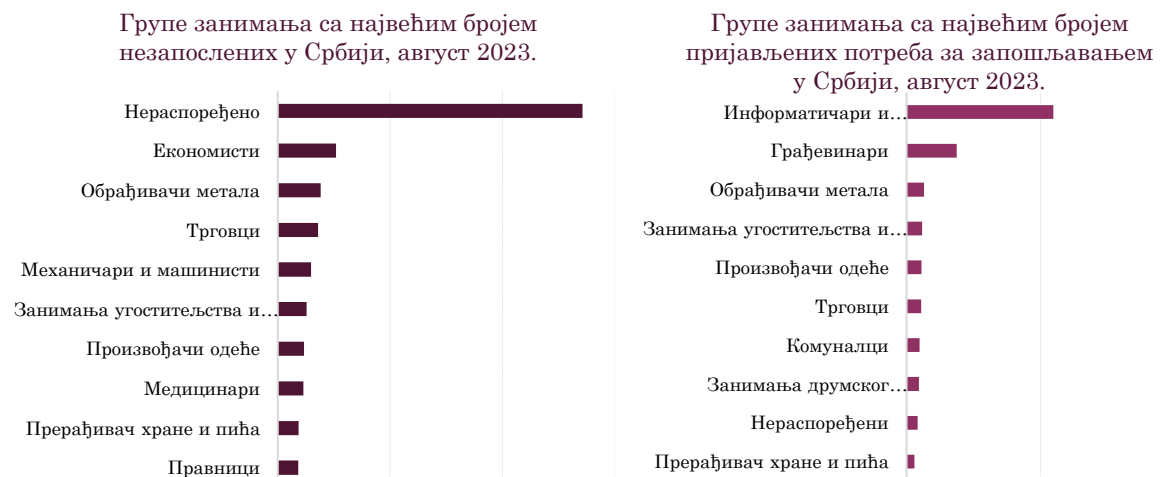
Према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ), последњих година приметан је тренд смањења незапослености како на нивоу Републике Србије, тако и посматрано на нивоу Војводине. **У августу 2023. године забележена је мања незапосленост у односу на август прошле године.**

Стопа незапослености у Републици Србији износи 9,6%, а на нивоу Војводине 7,9%, према Анкети о радној снази РЗС-а за други квартал 2023. године.

На крају августа 2023. године, у Републици Србији је на евиденцији НСЗ-а било **393.182 активно незапослених лица**, што је за **45.069**, односно за **10,3% мање** у односу на август 2022. године. **Посматрано према регионима**, највећи број незапослених је у августу 2023. регистрован у Региону Шумадије и Западне Србије (139.159), а најмањи у Београдском региону (46.001). **У Војводини је на крају августа 2023. регистровано 79.518 активно незапослених лица**, што је за **9.877 лица**, односно за **11,0% мање** у односу на август прошле године.

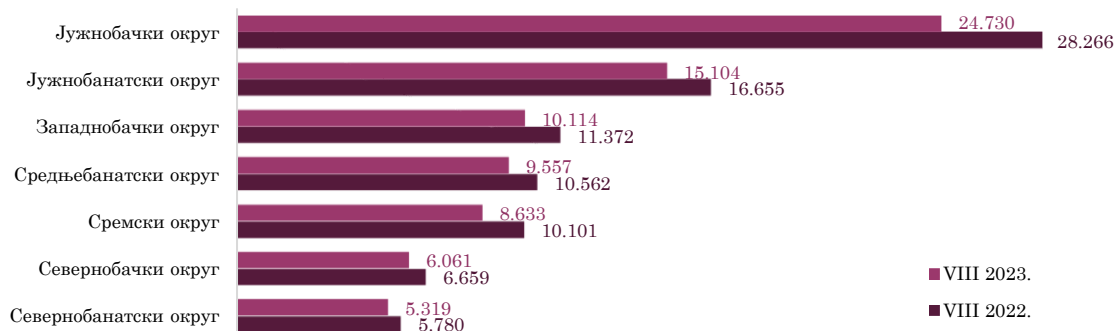
Посматрано према групама занимања незапослених лица, **на крају августа 2023. године у Србији највећи број незапослених лица је припадао групи економисти (6,6% укупно незапослених)**, следе **обрађивачи метала (4,9%) и трговци (4,6%)**. С друге стране, **групе занимања са највећим бројем пријављених потреба за запошљавањем у Србији су, према евиденцији НСЗ-а, информатичари и статистичари**, а следе **грађевинари**.

Незапосленост је у августу 2023. године, у односу на исти месец прошле године, смањена у сваком округу АП Војводине појединачно посматрано. Највеће међугодишње смањење незапослености забележено је у Сремском округу (-14,5%), следи Јужнобачки округ (-12,5%), затим Западнoбачки округ (-11,1%), Средњебанатски округ (-9,5%), Јужнобанатски округ (-9,3%), Севернобачки округ (-9,0%) и на крају Севернобанатски округ, где је незапосленост смањена за 8,0%.

Број активно незапослених лица према окрузима АП Војводине

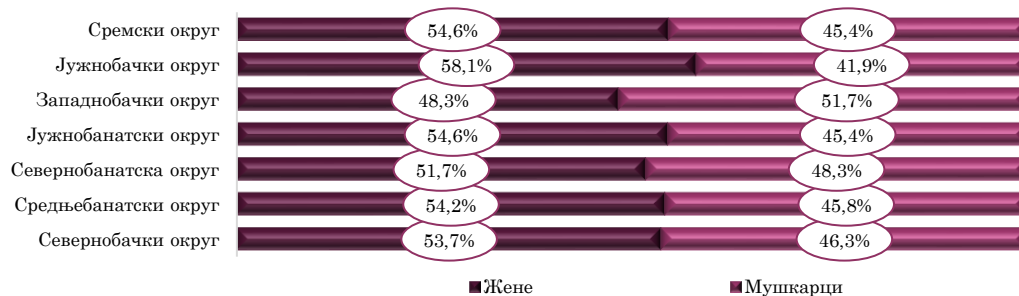
Посматрано према општинама, највећи број незапослених у Војводини бележи Град Нови Сад (13,1% од укупног броја незапослених у Војводини), а најмањи општина Сремски Карловци (0,3%).

Општине са најмањим и највећим бројем незапослених лица по окрузима АП Војводине, август 2023. године

Округ	Укупно	Општина са најмањим бројем незапослених лица у округу	Општина са највећим бројем незапослених лица у округу
АП Војводина	79.518	-	-
Севернобанатски	5.319	Ада (389)	Кикинда (2.047)
Севернобачки	6.061	Мали Иђош (1.390)	Суботица (3.225)
Сремски	8.633	Пећинци (481)	Ср. Митровица (1.936)
Средњебанатски	9.557	Нова Црња (929)	Зрењанин (4.750)
Западнoбачки	10.114	Оџаци (1.379)	Сомбор (4.460)
Јужнобанатски	15.104	Опово (583)	Панчево (4.777)
Јужнобачки	24.730	Ср. Карловци (236)	Нови Сад (10.401)

Посматрано према полу, у структури активно незапослених лица АП Војводине, у августу 2023, 54,6% чине жене, а 45,4% мушкарци. У свим окрузима Војводине приближно је уједначена структура незапослених лица посматрано према полу, осим у Јужнобачком округу, где је нешто приметнија разлика (58,1% чине жене а 41,9% мушкарци).

Структура незапослених лица у евиденцији НСЗ, према полу и окрузима АП Војводине, август 2023. године

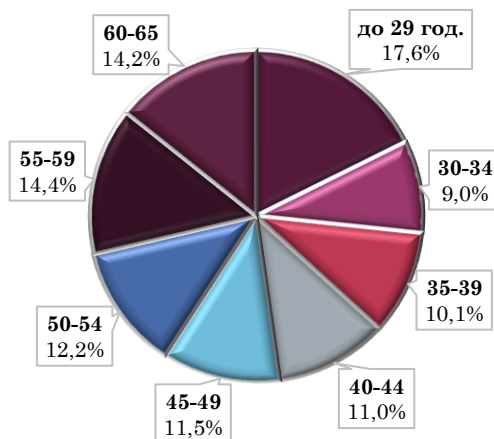

Посматрано према степену стручне спреме, највеће учешће у укупном броју активно незапослених лица Војводине чине лица I степена стручне спреме (39,4%), а најмање учешће заузимају лица VIII степена стручне спреме (0,04%).

Посматрано према старосној структури, у Војводини, према подацима за август 2023. године, 17,6% активно незапослених лица чине млади до 29 година старости. У групи старости 30-39 година, активно тражи запослење 19,1% незапослених. Незапослена лица која теже налазе запослење или на њега чекају дуже су у групи старости 50-65 година и они чине 40,8% укупног броја незапослених.

Незапослена лица према старости у Војводини, август 2023. године

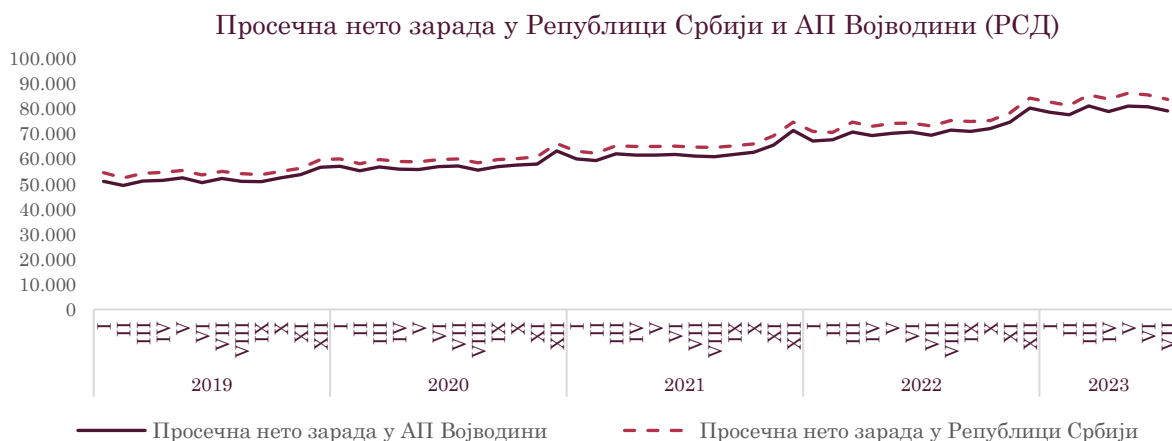
Посматрано према трајању незапослености, на крају августа 2023. године, у Војводини је 37,2% активно незапослених лица на посао чекало годину дана или краће, док је преосталих 62,8% на посао чекало дуже од годину дана.

XI. ЗАРАДЕ

Просечна бруто зарада у Републици Србији је у јулу 2023. године износила 115.664 динара, а просечна нето зарада 83.781 динар. У поређењу са јулом прошле године, просечне бруто и нето зараде за јул 2023. године номинално су веће за 14,6%, а реално за 1,9%. У односу на претходни месец, просечне бруто и нето зараде у Србији забележиле су номинални пад од 2,0% и 2,1%, респективно, односно реални пад од 1,9% и 2,0%, респективно. Медијална нето зарада за јул 2023. године износила је 64.734 динара, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.

У АП Војводини је у јулу 2023. године просечна бруто зарада износила 109.394 динара (за 5,4% мање од републичког просека), а просечна нето зарада 79.085 динара (за 5,6% мање од републичког просека). У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде у АП Војводини су у јулу текуће године номинално биле веће за 13,8%. У поређењу са претходним месецом, просечне бруто и нето зараде су мање за 2,0% и 2,1%, респективно.

За период јануар - јул 2023. године, просечна бруто зарада у Републици Србији је износила 116.067 динара, док је просечна нето зарада износила 84.143 динара. Раст бруто и нето зарада у Србији, у периоду јануар - јул 2023. године, у односу на исти период прошле године, износио је 15,3% номинално, односно 0,3% реално. Раст зарада био је вођен бржим растом зарада у приватном сектору (16,9%), него у јавном сектору (12,0%).

У првих седам месеци ове године остварен је двоцифрен међугодишњи раст просечних зарада код скоро свих сектора делатности, а најизраженији је у трговини, прерађивачкој индустрији и уметности, забави и рекреацији.

Посматрано по областима делатности, у Републици Србији је у првих седам месеци највиша просечна нето зарада забележена у области Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности, у износу од 258.423 динара, која је у односу на исти период 2022. забележила повећање од 21.714 динара или 9,2% мг. У свим областима делатности из групе првих пет по висини зараде је у периоду јануар - јул 2023, у односу на исти период прошле године, повећана просечна нето зарада. Најнижа просечна нето зарада у посматраном периоду забележена је у области Остале личне услужне делатности, у износу од 46.475 динара, која је међугодишње повећана за 5.673 динара или 13,9%.

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Највише просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности,
јануар - јул 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности	351.098	258.423
Ваздушни саобраћај	257.586	191.639
Научно истраживање и развој	243.836	177.348
Експлоатација сирове нафте и природног гаса	210.753	153.569
Управљачке делатности; саветовање у вези са управљањем	205.048	150.304

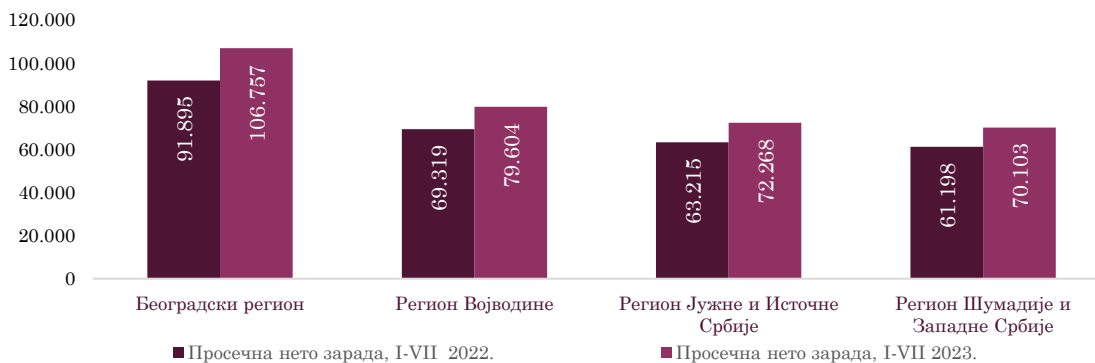
Најниже просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности,
јануар - јул 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Остале личне услужне делатности	64.784	46.475
Делатност припремања и послуживања хране и пића	64.307	46.668
Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја	68.065	49.617
Поправка рачунара и предмета за личну употребу и употребу у домаћинству	71.318	51.083
Производња одевних предмета	72.447	52.850

Просечна нето зарада забележила је номинални раст у првих седам месеци 2023. године у односу на исти период 2022. године, како на нивоу целе земље, тако и на нивоу сваког региона појединачно посматрано, а **највећи раст забележен је у Београдском региону (од 16,2% мг.)**, док је **најмањи раст забележила просечна нето зарада Региона Јужне и Источне Србије (од 14,3% мг.)**.

У периоду јануар - јул 2023. године, **једино је Београдски регион имао већу просечну нето зараду од републичког просека**, за 22.614 динара, односно 26,9%.

Просечна нето зарада по регионима Републике Србије

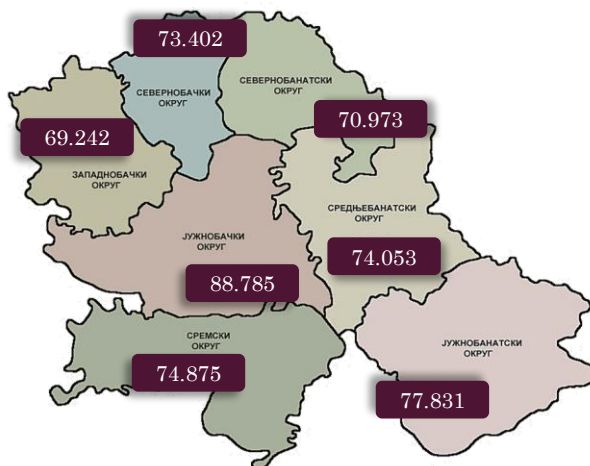
У АП Војводини је просечна бруто зарада у првих седам месеци 2023. године износила **109.996 динара** (за 5,2% мање од републичког просека), а **просечна нето зарада 79.604 динара** (за 5,4% мање од републичког просека). У поређењу са истим периодом 2022. године, просечна бруто и нето зарада у Војводини забележиле су **номинални раст од 14,9% и 14,8%, респективно**.

Посматрано по окрузима АП Војводине, **највишу просечну нето зараду у периоду јануар - јул 2023. године бележи Јужнобачки округ**, у износу од **88.785 динара**, док је **најнижа просечна нето зарада присутна у Западнобачком округу**, у износу од **69.242 динара**.

У првих седам месеци 2023. године, у свим окрузима АП Војводине је забележен међугодишњи раст просечне нето зараде, а највећи раст је забележен у Јужнобачком округу, од 15,2% мг. Једино Јужнобачки округ у посматраном периоду бележи нето зараду вишу од војвођанског просека (за 9.181 динар или 11,5%).

Просечна нето зарада по окрузима АП Војводине, јануар - јул 2023. године

Посматрано по општинама, у периоду јануар - јул 2023. године у Војводини је највишу просечну нето зараду имао Град Нови Сад, у износу од 98.908 динара и уједно за 24,3% већу од војвођанског просека, док је најнижа просечна нето зарада забележена у Бачу, у износу од 63.057 динара, која је за 20,8% нижа од војвођанског просека за исти период.

Пет општина са највишом просечном нето зарадом у периоду I-VII 2023. (РСД)

Пет општина са најнижом просечном нето зарадом у периоду I-VII 2023. (РСД)

ИЗВОРИ ПОДАТАКА

---

1. Републички завод за статистику Републике Србије;
2. Народна банка Србије, https://www.nbs.rs/sr_RS/indeks/ ;
3. Министарство финансија Републике Србије, <https://www.mfin.gov.rs/tip-dokumenta/makroekonomski-podaci/> ;
4. Национална служба за запошљавање, http://www.nsz.gov.rs/live/dokumenti/statistiki_bilteni_nsz.cid667 ;
5. Републички хидрометеоролошки завод Србије, <http://www.hidmet.gov.rs/ciril/meteorologija/> ;
6. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, <http://www.minpolj.gov.rs/> ;
7. Институт за примену науке у пољопривреди, <https://www.ipn.bg.ac.rs/sr/institut-za-primenu-nauke-u-poljoprivredi/>;
8. Институт за ратарство и повртарство Нови Сад, <https://ifvcns.rs/> ;
9. Продуктна берза Нови Сад, <https://nscomex.com/>

